

■ Commentaar			
Het Vlaams kuddeschaap	2	■ Advies	
		Europese strategie voor duurzame	
		ontwikkeling met vertraging	24
■ Te gast			
De toekomst van kernenergie	3	■ Biolandbouw	
		Biokoorts	26
■ Economie		De juiste prijs	28
Ecologische expansiesteun	4		
■ Internationaal		■ Europa	
VN-conferentie duurzame		NGO-forum Belgisch voorzitterschap	30
ontwikkeling	6		
■ Mobiliteit			
De week van de zachte weggebruiker	7		
■ Dossier			
Aan de Belgische kust	8		
■ Milieuberichten	14		
■ De beweging			
BBL 30 jaar	18		
■ Boek	20		
■ Consument			
Groene reclame	22		

© Joris Gansemans

© BBL

commentaar

Van 11 tot 17 juni loopt dit jaar de Week van de Biologische Landbouw. Het begint langzamerhand traditie te worden. De Week maakt deel uit van de campagne '10 op 10 voor de Biologische Landbouw' – een organisatie van het Platform voor de Biologische Landbouw. Het Platform wil dat tegen 2010 tien procent van alle landbouw in Vlaanderen biologisch is. Dat is een gedurfde ambitie, want na drie jaar actie voeren wordt nog maar 0,55 procent van de landbouwoppervlakte in Vlaanderen biologisch bewerkt. Nochtans blijft de vraag naar biologische producten nog altijd stijgen, onder meer onder invloed van de crisissen in de landbouwsector. Maar voor heel wat boeren is de stap van gangbare naar biologische landbouw nog veel te groot. De kosten liggen hoog, de controles zijn duur en streng. Hoe ga je als boer ineens biologisch telen? Dat is niet voor de hand liggend, want een bioboer gaat heel anders met zijn gewassen en zijn vee om dan een 'normale' boer. En hij heeft geen tijd om het allemaal zelf

Het Vlaams kuddeschaap

stimuleren de overstap vlotter te laten maken. Door subsidies bijvoorbeeld, iets waar onze overheid toch in uitblinkt op gebied van landbouw. Zo maakte de Vlaamse regering onlangs bekend dat ze nieuwe premies voorziet voor een aantal 'milieusparende landbouwtechnieken' en initiatieven om 'de genetische diversiteit in stand te houden'. Vlaanderen gaat onder meer de kweek van het Belgisch melkschaap, het Vlaams kuddeschaap en de Witte Kempense geit subsidiëren. Op zich is daar natuurlijk niets mis mee. Rassen die dreigen uit te sterven, moeten gered worden. Maar toch. Naast het promoten van de kweek van aaibare dieren, moet de overheid dringend meer geld stoppen in onderzoek naar biologische landbouwtechnieken. Momenteel gaat er jaarlijks slechts 10 miljoen Belgische frank naar dit soort research. Een peulenschil in vergelijking met het geld dat de overheid veil heeft voor onderzoek naar genetische manipulatie. Het Vlaams Interuniversitair Instituut voor Biotechnologie alleen al krijgt ongeveer honderd keer meer – bijna een miljard frank. Dat geld gaat voor een groot deel naar de ontwikkeling van nieuwe, genetisch gemanipuleerde rassen, waarvan de kweek momenteel nog verboden is in ons land. Wil de biologische landbouw op termijn een volwaardig alternatief kunnen zijn voor hoogtechnologische voedselproductie, dan zal ook zij wetenschappelijk onderbouwd moeten worden. En daar is onderzoek voor nodig, veel en duur onderzoek.

uit te vinden. Voor de overheid ligt hier een belangrijke taak weggelegd, omdat zij de landbouwers kan

COLOFON

MILIEURAMA - VENSTER OP HET VLAAMSE LEEFMILIEU
21-ste jaargang - verschijnt tweemaandelijks
Magazine van Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

REDACTIE EN ADMINISTRATIE
Bond Beter Leefmilieu
Tweakerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20 - Fax 02/230.53.89
e-mail: hostmaster@bbly.be
<http://www.bondbeterleefmilieu.be>

ABONNEMENTEN
140 BEF (los nummer)
750 BEF (jaarabonnement)
1.750 BEF (steunabonnement)
1.500 BEF (abonnement buitenland)
Betaling kan op rekeningnummer 001-1475409-18 van
Bond Beter Leefmilieu vzw.

COMBI-ABONNEMENTEN
Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Danny Jacobs
Tweakerkenstraat 47, 1000 Brussel

HOOFDREDACTEUR
Joris Gansemans

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:
Sigrid Bogaert, Esmeralda Borgo, Lode Conings, Charles De Buyser, Joris Gansemans, Sandy Geelen, Erik Grietens, Danny Jacobs, Dirk Knapen, Bea Lootens, Bart Martens, Sophie Mestre, Sofie Müsing, Johan Niemegeers, Sandra Van Aerscht, Saar Van Hauwermeiren, Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel, Patrick Verheye, Jan Verschooren, Ine Vrijdag, Willy Weyns

FOTO'S COVER
Frans Geys, BBL-archief

VORMGEVING EN DRUK
DECOM nv

COPYRIGHT
Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding en kennisgeving.

ADVERTENTIES
Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

PAPIER
Milieurama wordt gedrukt op niet-gebleekt kringloop-papier.
Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier.

WERKGELEGENHEID GAAT EROP VOORUIT ALS WE KERNENERGIE AFZWEREN

De toekomst van kernenergie

Tekst: Bram Claeys

Kernenergie is een controversieel thema. In weinig debatten staan de betrokken partijen zo lijnrecht tegenover elkaar. Maar wat werkgelegenheid betreft, ziet een toekomst zonder kernenergie er best rooskleurig uit.

In de meeste Europese landen staat kernenergie onder druk. Ook internationale organisaties als OECD en UN CSD nemen afstand van kernenergie. De tegenstanders lijken het dus te halen. Maar de strijd is verre van gestreden, wat nog maar eens bleek uit het nationale energieplan dat president Bush op 17 mei voorstelde. Kernenergie figureert er naast olieboringen en (een beetje) hernieuwbare energie.

De overstap naar windenergie zal veel banen scheppen

In België besliste de federale regering in haar regeerakkoord van juli 1999 om op termijn de elektriciteitsproductie met kernenergie af te bouwen. Staatssecretaris Deleuze zou eind september een nota bekend maken waarin het kernenergiebeleid van de regering wordt gemotiveerd. De beslissing voor of tegen kernenergie moet gestoeld zijn op een grondig maatschappelijk debat. Dit debat zou in het najaar doorgaan, op basis van de nota en alle andere beschikbare informatie. Dat alles moet tegen eind dit jaar tot een beslissing leiden.

Economiseren en liberaliseren

Een Belgisch kernuitstapscenario zou in een geliberaliseerde elektriciteitsmarkt tot gevolg kunnen hebben dat België uit andere landen elektriciteit importeert. De import van kernenergie vanuit Frankrijk, de grootste exporteur van kernenergie in Europa, zou bijvoorbeeld zeer sterk kunnen toenemen. Ook de import van kernenergie uit Oost- en Centraal-Europa en elektriciteit van Russische kerncentrales

zou kunnen toenemen. Het effect van het afzweren van kernenergie zou hierdoor tenietgedaan worden. Volgens Greenpeace is de enige oplossing voor dit probleem dat we gaan investeren in decentrale energieproductie.

Kostenbesparing op korte termijn

Een ander gevolg van de liberalisering van de gas- en elektriciteitsmarkt is het laten doorwegen van kostenbesparing op korte termijn. Zeer belangrijk in dit verhaal is het effect van de liberalisering op de veiligheid van de centrales. Electrabel maakt zich sterk dat deze veiligheid gegarandeerd zal blijven en verwijst hiervoor naar de uitgebreide knowhow waarover ze beschikt. Zowel de milieubeweging als de vakbonden betwijfelen dit echter sterk. Besparen op gekwalificeerd personeel, zou bijvoorbeeld kunnen leiden tot schrappen in het aantal agenten die 's nachts en in het weekend toeziet op veiligheid. Bij uitbesteding van het onderhoud aan mensen die niet de gewoonte hebben om in een kerncentrale te werken, stijgt de kans op een ongeval. Dat Electrabel op 22 mei aankondigde om in Doel 123 banen op een totaal van 800 te schrappen, terwijl de reactor volgens de vakbonden dit jaar al 3 maal preventief is uitgeschakeld, stemt dus zeker niet hoopvol. Onder invloed van de liberalisering is Electrabel volgens Jean-Claude Galler van Gazelco aan de controle aan het ontsnappen - controle door het CCEG en het Nationaal Energie Comité. "Feit is dat bij een kernongeluk de overheid aansprakelijk blijft, en niet Electrabel. Dit lijkt op een formule van 'privatiseren van de baten en socialiseren van de verliezen.'"

Sociale aspecten en jobonzekerheid

Bij de stopzetting van de kerncentrales zijn de werknemers in de energiesector zelf de meest directe betrokkenen. In de sector werken rechtstreeks ongeveer 1875 en onrechtstreeks ongeveer 2000 mensen. De keuzes in de vervanging van kernenergie bepalen mee waar en hoeveel jobs ontstaan. Buitenlandse ervaring leert echter dat in de hernieuwbare energiesector heel wat jobkansen liggen. De zonne- en windenergiesector is in snelle ontwikkeling. Ook in de energieproductie met biomassa zouden heel wat werkgelegenheidskansen liggen. Kansen die vanuit de vakbond echter sceptisch worden bekeken.

Wanneer energie op een andere manier wordt opgewekt heeft dat gevolgen voor de werkgelegenheid bij de potentiële nieuwe producenten, maar ook voor hun toeleveranciers. Wie dat zijn, hangt uiteraard mee af van welke keuzes worden gemaakt in die vervangende energieproductie. Hier komen de metaalsector, de bouwsector, de dienstensector (onderhoud) in het vizier.

Bram Claeys is de voorzitter van de vzw Arbeid & Milieu

CENTRUM VOOR DUURZAME ONTWIKKELING PUBLICEERT
VERNIETIGENDE EVALUATIE VAN DE INVULLING VAN ECOLOGISCHE
CRITERIA BINNEN DE ECONOMISCHE EXPANSIESTEUN

Veel geld vermorst in naam van ecologie

Saar Van Hauwermeiren

Bedrijven die investeren in de verlaging van hun impact op het leefmilieu, krijgen daarvoor steun van de Vlaamse overheid. Die voorziet jaarlijks bijna anderhalf miljard frank voor de ecologische expansiesteun. In vele gevallen blijkt de toekenning van deze subsidies echter volledig onterecht.

Ondernemingen kunnen via diverse kanalen steun ontvangen voor milieuvriendelijke maatregelen. Zo'n 10 jaar geleden werd in de economische expansiewetgeving het 'ecologiecriterium' opgenomen. Bedrijven die investeerden in energie- of grondstoffenbesparing of vermindering van schadelijke milieueffecten kwamen hierdoor in aanmerking voor verhoogde expansiesteun. Jaarlijks keert Vlaanderen bijna anderhalf miljard BEF uit aan ecologiesteun. Een evaluatie door het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (CDO) van de Universiteit van Gent maakte echter duidelijk dat dit steunverleningsprogramma haar doel niet bereikt. Bijsturing is dringend vereist. Het kabinet Van Mechelen werkt momenteel een vernieuwd economisch ondersteuningsbeleid uit en bereidt een nieuwe ecologiesteunregeling voor.

Het CDO bekeek op basis van een inhoudelijk dossieronderzoek de mogelijkheden die het ecologiecriterium tot nu toe heeft geboden op het vlak van grondstoffen- en energiebesparing en het beperken van schadelijke milieueffecten. Tegelijkertijd verrichtte het CDO een literatuurstudie van andere binnen- en buitenlandse milieugerichte

steunmaatregelen. Het onderzoek hield bovendien een enquête in die gehouden werd bij bedrijven uit de (meest) betrokken sectoren, en interviews van getuigen uit administraties en kabinetten.

Een eerste vaststelling is dat er eigenlijk niet kan bepaald worden in hoeverre aan de drie vooropgestelde doelstellingen - grondstof- en energiebesparingen en de vermindering van schadelijke milieueffecten - tegemoet gekomen wordt. De doelstellingen zijn immers vaag omschreven en werden niet vertaald in concrete vooropgestelde effecten. Er zijn trouwens geen gegevens beschikbaar over de gerealiseerde effecten, aangezien deze niet gemeten worden. In slechts 37 van de 129 onderzochte dossiers waren concrete gegevens over de ecologische impact van de investeringen terug te vinden! Bovendien beoogt bijna twee derden van alle investeringen een effect op slechts één van de basis elementen. Het aandeel investeringen die een effect op de drie basiselementen tegelijk beogen bedraagt slechts 4%. Indien men dan al zou veronderstellen dat de voorop gestelde effecten ook effectief worden gerealiseerd, is er ook nog de vraag in hoeverre ze toegeschreven kunnen worden aan het ecologiecriterium. Zowel het dossieronderzoek, de enquêtes als de interviews wezen namelijk uit dat ondernemers het al dan niet uitvoeren van hun investeringen niet laten afhangen van ecologiesteun. De overgrote meerderheid van de bedrijven zou dezelfde investeringen hebben gedaan mocht de ecologiesteun niet hebben bestaan.

Uit de dossiers bleek overigens duidelijk dat de meeste investeringen waarvoor ecologiesteun werd toegekend, zuivere rationalisatie-investeringen zijn die dus een meer efficiënte productie moeten garanderen. Uit de weinige gevallen waarbij de ecologische baten in detail zijn toegelicht blijkt dat de investeringen over het algemeen een heel korte terugverdienperiode hebben, een klassiek investeringscriterium dat aanduidt na hoeveel jaar de investeerder zijn geïnvesteerde bedrag terugverdiend heeft. Dergelijke projecten hebben dus reeds een hoog intern rendement. Ook zonder overheidssteun is een dergelijke investering rendabel en bovendien betaalt ze zichzelf op relatief korte termijn terug. Is overheidssteun voor zulke projecten een wenselijke en efficiënte aanwending van de schaarse overheidsmiddelen?

Bovendien viel op dat bepaalde bedrijven in de beginperiode van het instrument vooral investeerden omdat ze nu eenmaal verplicht zijn de Vlare-norm te halen. Er zijn ook twee dossiers waarin bedrijven steun krijgen omdat ze investeren in koelinstallaties die geen gebruik maken van

ozonafbrekende stoffen zoals Cfk's. Het is echter sinds 1994 verboden om gebruik te maken van deze koelstoffen. Verder blijkt dat voor grote ondernemingen buiten de ontwikkelingsgebieden ecologiesteun de enige mogelijke steunvorm is. In de omringende concurrerende landen bestaan wel andere steunmaatregelen, zoals fiscaliteit of goedkope grondleasings. Bijgevolg probeert men het ecologiecriterium aan te wenden om buitenlandse investeerders aan te trekken en past men het daarom soepel toe. In dergelijke gevallen probeert men zo veel mogelijk investeringen als 'ecologie-investeringen' te kwalificeren, maar zijn de eigenlijke milieueffecten van ondergeschikt belang.

Ook blijkt dat er overlappingen van het ecologiecriterium zijn met andere steunverleningsprogramma's. Vooral voor energiebesparende investeringen en het uitvoeren van milieu-audits zijn er aanvullende mogelijkheden. Wat betreft grondstoffenbesparing en het verminderen van milieuschadelijke effecten kunnen KMO's nog bij een Europees programma aankloppen. KMO's kunnen in het algemeen trouwens op meer steunverleningsprogramma's een beroep doen. Voor grote ondernemingen zijn het ecologiecriterium en de federale verhoogde investeringsaftrek de enige vormen van investeringssteun. Aangezien het mogelijk is om beide steunvormen met elkaar te cumuleren is een betere afstemming hier zeker nodig.

Het CDO komt tot het besluit dat de economische expansiesteun in het algemeen en het ecologiecriterium in het bijzonder te weinig tegemoet komen aan de principes van duurzame ontwikkeling. Hoe kunnen steunverleningsprogramma's volgens het CDO dan het best bijdragen tot een duurzame ontwikkeling? Het is duidelijk dat dergelijke programma's pas optimaal aan deze doelstelling kunnen tegemoet komen, indien ze geen concurrentie ondervinden van programma's die steun bieden voor investeringen die onvriendelijk zijn voor het leefmilieu. Een eerste vereiste is bijgevolg dat subsidies voor milieuonvriendelijke investeringen worden afgeschaft. Vervolgens moet het voorkomingsbeginsel in acht genomen worden, en moet dus de voorkeur gegeven worden aan preventieve maatregelen. Zo'n 20 tot 30% van de gesubsidieerde investeringen blijken investeringen te zijn in een end-of-pipe technologie. De huidige richtlijnen van het ecologiecriterium voorzien wel in een gedifferentieerd steunpercentage voor procesgeïntegreerde technieken en end-of-pipe technieken. Maar om aan het voorkomingsprincipe tegemoet te komen zou de steun voor end-of-pipe technieken gewoonweg afgeschaft moeten worden.

Maar ook over preventieve maatregelen op zich kan genuanceerder nagedacht worden in de steunverlening. De huidige preventieve maatregelen zijn immers vaak ingevuld vanuit een procesgeïntegreerde benadering, die eigenlijk maar een gedeeltelijke invulling geeft aan 'duurzaam ondernemen'. Duurzaam ondernemen stopt bij die benadering a.h.w. aan de bedrijfspoort, of houdt hoogstens rekening met de leveranciers en de stakeholders in de onmiddellijke omgeving. Steunprogramma's die werkelijk willen rekening houden met criteria voor duurzaamheid moeten echter uitgaan van een productgerichte, ketengerichte benadering. Bij ketenbeheer wordt rekening gehouden met duurzaamheidscriteria over de gehele productieketen, van grondstoffase tot afvalfase van elk vervaardigd product.

Ten slotte kan men nog een stap verder gaan en vanuit het concept 'dematerialisatie' van een productgerichte benadering overgaan op een benade-

ring gericht op diensten. Diensten vereisen, in vergelijking met producten, een minimale input aan grondstoffen en energie en hebben minimale milieuschadelijke effecten tot gevolg. Steunverleningsprogramma's zouden dus uiteindelijk gericht moeten zijn op het geven van subsidies voor het verstrekken van diensten in plaats van voor producten. Volgens het CDO zou er eigenlijk een graduëel systeem van steunverlening moeten worden opgezet, gaande van optimalisatie van het proces, over herontwerp van het product of dienst, tot functiegerichte innovatie. Naarmate men hoger opklimt in de categorieën wordt het reductiepotentieel steeds groter en kan bijgevolg de steunverlening veel groter worden.

Het kabinet Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, werkt momenteel aan een vernieuwd economisch ondersteuningsbeleid en er is een nieuwe ecologiesteunregeling in voorbereiding. Enkele krachtlijnen van dit nieuwe voorstel werden reeds bekendgemaakt. Kleine en middelgrote ondernemingen, die hun bestaande installaties binnen de 3 jaar aanpassen aan de nieuwe Europese normen, zouden voortaan in aanmerking komen voor ecologiesteun. Voor de overige ecologie-investeringen zal er nu worden gewerkt met een limitatieve lijst. De steunpercentages zouden aanzienlijk worden opgetrokken, en er zullen geen end-of-pipe technieken meer in aanmerking komen. Er wordt ook onderzocht in welke mate resultaatsverbintenissen kunnen worden geïmplementeerd voor bedrijven die een CO₂-reductie nastreven. Men denkt er daarbij aan een koppeling te leggen tussen de procentuele reductie van CO₂-uitstoot en het steunpercentage. Ondernemingen die in het bezit zijn van het EMAS of het ISO-14001 certificaat, of dit wensen te behalen, zullen kunnen genieten van extra steun. Verder worden er geen minimum investeringsbedragen noch minimum steunbedragen meer gehanteerd, zodat kleine ondernemingen meer in aanmerking zouden komen voor ecologiesteun. De steunpercentages zullen bovendien groter zijn voor de kleine en middelgrote dan voor de grote ondernemingen.

De ontwerp tekst is momenteel in voorbereiding. Nog voor de zomer hoopt Van Mechelen het voorstel om te zetten in concrete regelgeving – nadat hij met alle betrokken partijen overlegd heeft. Wij kunnen er alleen maar voor pleiten dat de resultaten van het onderzoek van het CDO ten volle benut worden.

Vlaams minister Van Mechelen werkt momenteel aan de herziening van de ecologische expansiesteun

Evaluatie van het ecologiecriterium binnen de economische expansiesteun, in het licht van grondstof- en energiebesparing en het verminderen van schadelijke milieueffecten, Centrum Voor Duurzame Ontwikkeling, Gent.
<http://cdonet.rug.ac.be>

de voordelen van cellulose isolatie

isofloc

HOMATHERM[®]
cellulose isolatie

www.ecobouw.be
ecobouw

Brusselsesteenweg 256,
1980 Zemst - tel 015/615 634

Energiebehoud in de winter
...minder stookkosten

zomerkoel
...s zomers beter slapen

brandveilig en rookarm
...wonen en leven

geluidsarm
...rustig wonen

duurzame vochtregulering
...een gezond woonklimaat

ecologie
...milieuvriendelijk bouwen

LOBBY KERNENERGIE VANGT BOT OP VN-CONFERENCE

Verenigde Naties kiezen eindelijk voor duurzame ontwikkeling

Tekst: Dirk Knapen

We kunnen de problemen van deze wereld niet enkel met technologische oplossingen te lijf gaan. Ook structureel moet er iets veranderen. Besparing is daarbij een van de sleutelbegrippen, zo bleek recent op de zitting van de VN-commissie voor Duurzame Ontwikkeling.

Van 16 tot 27 april vond in New York de negende zitting van de VN-commissie voor Duurzame Ontwikkeling (CSD-9) plaats. Als belangrijkste conclusie kwam naar voren dat technologie alleen geen oplossing meer kan bieden aan de huidige problemen op vlak van klimaat, voedselveiligheid, transport en mobiliteit. Dat de Commissie nu ook naar alternatieve oplossingen begint te zoeken, is een teken aan de wand. Tot voor kort predikte ze dat alle problemen met nieuwe technologie opgelost kunnen worden. De Verenigde Naties blijken dus het roer te hebben omgegooid. Nochtans waren de grote lobbygroepen uit de kernenergie- en de petroleumsector prominent aanwezig op de conferentie. Ze hebben echter geen grote invloed gehad op de uitkomst van de debatten. Want zelfs grote organisaties zoals de OESO, het Internationaal Energie Agentschap en de diverse afdelingen van de UNO zelf en de World Energy Council, die sinds de jaren dertig de internationale belangen van de energiesector behartigt, zijn tot het besef gekomen dat de weg naar duurzaamheid loopt over een pad van besparing. De lobbygroepen verkregen nog wel dat geen enkele technologie uitgesloten wordt, ook kernenergie niet. Maar verder dan dat zijn ze niet geraakt. In plaats van de bestrijding van de symptomen van vervuiling met technologische oplossingen, kiest de VN voor structurele oplossingen.

Colombia toont hoe het moet

De meest opvallende inbreng tijdens de conferentie kwam van lokale besturen. Praktische pro-

blemen uit de dagdagelijkse realiteit dwingen hen om naar concrete oplossingen te zoeken. Ook zij stellen dat oplossingen eerder structureel dan technologisch moeten zijn. Transport- en mobiliteitsproblemen moet je bijvoorbeeld oplossen met een verbeterde ruimtelijke ordening gezocht, meer mensen op een kleiner oppervlak, beperking van de afstanden voor verplaatsingen, beter georganiseerd openbaar vervoer, minder geluids-overlast en betere lucht, meer sociaal contact tussen de mensen. Zo heeft de lokale overheid in Bogotá resoluut voor openbaar vervoer gekozen. In de Colombiaanse hoofdstad bezit slechts 20 procent van de bevolking een auto. Daarom ontwikkelde het stadsbestuur een openbaar vervoerssysteem met 35.000 bussen, dat ze koppelde aan een verbeterd voetgangers- en fietspadennetwerk. Zo heeft de lokale overheid de bevolking op haar hand gekregen. Een voorbeeld. Het initiatief om een autovrije dag te organiseren, waarbij de volledige stad met een oppervlakte van 30.000 ha en een wegennet van 14.000 km, verkeersvrij werd gemaakt, kreeg na afloop zelfs nog meer steun dan bij de voorbereiding ervan. Een grote meerderheid van de bevolking gaf er zijn goedkeuring aan. Inmiddels worden elke zondag 120 km hoofdwegen voor gemotoriseerd verkeer afgesloten. In Europa lijkt dit voorlopig een utopie te blijven, maar de Colombianen tonen ons dat het wel degelijk kan.

Kernenergie is geen oplossing voor het klimaatprobleem

Ook België was officieel vertegenwoordigd op de VN-conferentie. Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling Olivier Deleuze liet de speech die hij had voorbereid gewoon vallen. In plaats ervan hield hij een pleidooi voor de afwijzing van kernenergie als oplossing voor het klimaatprobleem. Toch blijft er bij de ngo's de vrees inzitten dat België het Protocol van Kyoto niet zal ratificeren zonder de VS. Bij de voorstelling van de Belgische prioriteiten voor het voorzitterschap wakkerde premier Verhofstadt deze vrees aan door sterk af te wijken van de Europese lijn en toch de Verenigde Staten weer aan boord te willen halen. Hij sprak daarmee naar de mond van de Belgische industrie, die ook geen voorstander is van de normen die Kyoto zou opleggen. Nochtans heeft het International Panel on Climate Change IPCC er begin dit jaar op gewezen dat het broeikas effect nog grotere gevolgen zal hebben dan eerder aangenomen. Snelle actie is dus meer dan ooit nodig.

Wie meer wil weten over het verloop van de CSD-9-meting in New York kan terecht op www.iisd.ca/linkages/csd/csd9/
Wie zich geroepen voelt een bijdrage te leveren aan de pogingen om het beleid van president Bush bij te sturen kan een kijkje nemen op www.stopesso.com/whatcan.htm

www.climnet.org = Climate Network Europe
www.living-europe.org = WWF-Europe
www.uspolicy.be/Issues/Climatechange = Amerikaanse ambassade

De VN verkiezen duurzame energie boven kernenergie

FIETSEN EN WANDELEN OM HET FILEPROBLEEM OP TE LOSSEN

De Week van de Zachte Weggebruiker

Tekst: Jan Verschooren

Voor de zesde maal lanceerde Komimo (het Komitee voor Milieu en Mobiliteit) de Week van de Zachte Weggebruiker. Dit maal stond de economische waarde van fietsen en wandelen in de kijker. Zowel in de media, op het terrein, als bij het beleid, bracht de actieweek van Komimo heel wat in beweging, letterlijk en figuurlijk.

In de jaren vijftig en zestig dacht men dat alle verplaatsingen uiteindelijk met de auto zouden gebeuren. Vandaar dat er aan hoog tempo zeer veel geld werd geïnvesteerd in autowegen, en autosnelwegen. De overheid verwaarloosde fietspaden, trams en treinsporen. Eind jaren zestig begon het bij sommigen te dagen dat er iets niet klopte. Mensen met kinderen ontvluchtten de steden, de tol aan slachtoffers van het verkeer werd ondraaglijk hoog. De negatieve gevolgen voor het milieu werden steeds duidelijker. Vervuilde lucht, inefficiënt ruimtegebruik, geluidsoverlast en onveiligheid waren het resultaat van de nieuwe vervoerscultuur. Begin jaren zeventig kwam echter het breekpunt. De crisis in de oliesector legde de kwetsbaarheid van het systeem bloot. Autoloze zondagen lieten terug toe te ontdekken hoe prettig fietsen en wandelen was, zonder gestoord te worden door voorbijzovend autoverkeer.

Toch bleef de overheid zonder stoppen wegen aanleggen. Maar de bevolking was niet meer unaniem overtuigd van de voordelen van steeds meer wegen en reageerde met protestacties. Ondertussen hadden de fietsers, voetgangers en openbaar vervoer gebruikers zich georganiseerd, onder meer in Komimo (Komitee van Milieu en Mobiliteit). Toen in 1994 deze verenigingen aan minister Baldewijns' hoofd stonden te zeuren voor meer sensibilisering, hakte deze de knoop door en besloot Komimo de opdracht te geven voor twee campagneweeken per jaar.

De Week in 2001

De dagelijkse files kosten handenvol geld. Het lag dus voor de hand om daartegenover de economische voordelen van het fiets- en voetgangers verkeer te plaatsen. Dit werd dan ook het thema van de Week in 2001: Economie en recreatief verkeer. Investeren in fietsen en stappen rendeert inderdaad. Fietsers bleken na een onderzoek betere klanten van de middenstand dan de automobilisten, fietsende werknemers zijn minder ziek, komen altijd op tijd en werken harder. Fietsers en stappen zijn gezonder en kosten dus minder aan

de gemeenschap. Bedrijven die meer fietsende werknemers hebben zijn beter bereikbaar, hebben een beter imago en dienen minder te investeren in parkings.

Activiteiten tijdens De Week

Op de fiets naar het werk is gezond, snel en handig, maar er zijn hoge drempels die je ervan weerhouden. De sociale druk bijvoorbeeld die fietsers in het marginale hoekje drummen. Dit werd doorbroken met een woon-werk dag voor fietsers. In Antwerpen fietsten duizenden werknemers mee. Autoloze schooldagen hielpen dan weer de leerlingen van tientallen Vlaamse scholen weg te komen van de achterbank van de auto. En wanneer je in de Week van de Zachte Weggebruiker je boodschappen op de fiets deed, had je veel kans dat je een cadeautje bovenop kreeg tijdens "De dag van de fietsende klant".

Omdat deze praktische acties zo belangrijk zijn om ons mobiliteitsgedrag daadwerkelijk om te buigen, organiseerde BBL ook infomomenten naar gemeenten en provincies toe. Zo kunnen succesvolle formules als bijvoorbeeld fietspoolen op grotere schaal verspreid worden. Ook te voet gaan is niet meer vanzelfsprekend in Vlaanderen. Gemeentebesturen die daar wel aandacht voor hebben, verdienen dus een pluimpje. Sint-Pieters-Leeuw was dit jaar de uitverkoren gemeente. Het doorgedreven voetgangersbeleid in de gemeente is een voorbeeld voor de rest van Vlaanderen. De traditionele afsluiter, Antwerpen Fietsprovincie, zette duizenden fietsers in het zonnetje.

Van 22 tot 30 september 2001 organiseert Komimo weer de Week van Vervoering. Deze start met de Europese Car Free Day en eindigt met de Trein-, Tram-, Busdag. Meer info: www.komimo.be

VERSNIPPERING VAN BEVOEGDHEDEN MAAKT
DOORTASTEND KUSTBELEID ONMOGELIJK

Belgisch kustbeleid op zand gebouwd

Tekst: Erik Grietens

De Belgische kust heeft een pijnlijk verleden achter de rug. Appartementen namen de duinen in en de havens annexeerden waardevolle natuurgebieden. En de strijd gaat nog steeds verder. Nieuwe plannen van de gemeente Knokke bedreigen het Zwin, een van de laatste restjes natuur aan de kust. In Oostende wil het stadsbestuur de zee vervangen door een artificieel strand. Het gebrek aan samenwerking tussen de verschillende overheden, verhindert dat een efficiënt kustbeheer van wal kan steken.

Onze kust staat al jaren onder zware druk. Het massatoerisme is reeds lang verantwoordelijk voor de bouw van een indrukwekkende rij appartementscomplexen. Nadat die de duinen ingepalmd hebben, rukken ze nu ook stilaan op naar de achterliggende polders. De uitbreiding van de havens bedreigt waardevolle natuurgebieden. De visserijsector werkt met milieuonvriendelijke visstechnieken en houdt geen rekening met overbevissing. Daardoor is ze zelf verantwoordelijk voor een onrustbarende achteruitgang van de visbestanden in de Noordzee, nochtans haar enige bron van inkomsten. De gevolgen van dit alles voor natuur en milieu zijn nefast: van de duinen blijven enkel nog een paar restanten over, vogelhabitats in de zee zelf, in de duinen en de polders gaan verloren, het almaar toenemende autoverkeer zorgt voor rustverstoring, luchtvervuiling en verzuring, met de waterkwaliteit is het ook al niet bijster goed gesteld.

Het wordt dringend tijd dat we onze kustzone met meer respect behandelen. Daarbij is een "geïntegreerd kustzonebeheer" cruciaal. Er moet gestreefd worden naar een samenhangend beleid. Zo moeten de verschillende sectoren (toerisme, natuur, economie, landbouw) rekening houden met mekaar en met de draagkracht van het ecosysteem. Daarom is het van belang dat de "harde" sectoren rekening houden met de natuurlijke waarde van de zee, de duinen en de polders. Vandaag is het beleid voor de kustzones echter sterk sectoraal gericht. Zo houdt het visserijbeleid weinig of geen rekening met milieu- en natuurdoelstellingen. Het economisch of ruimtelijk beleid van zijn kant heeft te weinig aandacht voor natuurwaarden – bijvoorbeeld bij de uitbreidingsplannen voor de havens.

Het opzetten van zo'n samenhangend, geïntegreerd kustzonebeheer is echter geen gemakkelijke klus. Vandaag zijn immers zowel de federale en de Vlaamse regering, het provinciebestuur en de diverse gemeentebesturen bevoegd voor verschillende onderdelen van de kustzones. Zo is de federale regering bevoegd voor de zee, de Vlaamse regering voor de kust en de duinen, terwijl de provincie nogal wat bevoegdheden heeft op vlak van toerisme. De gemeentebesturen zijn onder meer verantwoordelijk voor bouwvergunningen. Komt daarbij dat deze overheden weinig of helemaal niet samenwerken. In het verleden werden wel een aantal pogingen ondernomen om die samenwerking tussen de verschillende overheden te bevorderen – onder meer met een interkabinettenwerkgroep – maar dat is nooit echt gelukt. De diverse overheden zouden dan ook een officieel samenwerkingsakkoord moeten afsluiten, waarin ze gemeenschappelijke doelstellingen en maatregelen vastleggen. Dat is echt noodzakelijk om te komen tot een samenhangend beleid voor de kust.

Om zo'n samenhangend en geïntegreerd beleid voor de kustzone mogelijk te maken, moet in de eerste plaats een streefbeeld of een strategie voor de kust opgemaakt worden. Hieraan moeten alle overheden en sectoren meewerken. Het plan moet een visie bevatten voor een duurzame ontwikkeling van de kustzone. Het moet een evenwicht zoeken tussen milieugerichte, economische, sociale en recreatieve doelstellingen, alle binnen de door de natuurlijke dynamiek gestelde

grenzen. Vervolgens kunnen de verschillende overheden de nodige maatregelen uitwerken om dit streefbeeld in de praktijk te brengen.

Europees beleid

Voor het integraal kustzonebeheer werd door Europa reeds een belangrijke aanzet gegeven. Zowel het Europees Parlement als de Europese Commissie hebben aanbevelingen voor de lidstaten op papier gezet voor een geïntegreerd beheer van kustzones. Daarbij wordt, naast een samenhangend beleid, onder meer gepleit voor de bescherming van natuurgebieden op zee. Ook vraagt Europa meer wetenschappelijk onderzoek naar kustgebieden.

Vooralsnog blijft dit Europees beleid echter zeer vrijblijvend. Naast enkele waardevolle pilootprojecten in kustgebieden in verschillende lidstaten, gaat het op Europees niveau enkel om aanbevelingen. Een bindende Europese richtlijn over kustzonebeheer of de integratie van kustzonebeheer in bestaande Europese richtlijnen zoals bijvoorbeeld de Vogelrichtlijn, zou heel wat meer zoden aan de dijk zetten.

De zee is geen grens

Vandaag wordt de zee nog al te vaak als een grens gezien; wat achter het strand gebeurt lijkt vaak van geen belang. Nochtans vormt de kustzone één samenhangend geheel: de zee, het strand, de duinen en de polders zijn een samenhangend ecosysteem. Ingrijpen op één onderdeel heeft hoe dan ook gevolgen voor andere onderdelen. Bovendien is de zee op zich zeer waardevol als natuurgebied, zowel onder als boven water. Zo zijn de zandbanken voor onze kust van onschatbaar belang voor heel wat vogelsoorten.

Met de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu werd alvast een belangrijke stap gezet voor een betere bescherming van natuurwaarden in de zee zelf. Omdat een aantal belangrijke uitvoeringsbesluiten echter op zich laten wachten, kunnen bijvoorbeeld nog geen reservaten afgebakend worden op zee. Die uitvoeringsbesluiten werden in het verleden echter terug ingetrokken na hevig protest van onder meer de visserij- en de toeristische sector. Daarnaast moet ook het Europees natuurbeleid toegepast worden op de zee. Zo moet België dringend werk maken van de afbakening van vogelrichtlijngebieden op zee. De Vlaamse banken voldoen alleszins ruimschoots aan de weten-

De uitbouw van de haven van Zeebrugge

De Maatschappij van de Brugse Zeehaven (MBZ) wil de haven van Zeebrugge sterk uitbreiden. In de polders in de achterhaven van Zeebrugge bevinden zich echter waardevolle natuurgebieden, die bovendien Europese bescherming genieten als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. In 1999 werd reeds een bouwvergunning afgeleverd voor de bouw van een terminal voor Toyota, grenzend aan de Europees beschermde gebieden. MBZ wil echter ook een open getijdhaven uitbouwen in de achterhaven, waardoor de Europees beschermde gebieden op de schop moeten. De Vlaamse regering heeft reeds beslist om het bestaande Vogelrichtlijngebied in te krimpen en een MER op te maken voor de verdere uitbouw van de haven van Zeebrugge. In de voorhaven van Zeebrugge zijn echter nog heel wat mogelijkheden voorhanden voor haven-inbreiding. Zo ligt de volledig uitgeruste "Flanders Container Terminal" in de voorhaven er bijna volledig ongebruikt bij. Groen vzw en Natuurreservaten vzw bereiden zich momenteel voor om stappen te zetten naar de Europese Commissie om deze natuuraantasting alsnog te voorkomen.

*De laatste illegale campings
aan zee gaan verdwijnen*

schappelijke criteria om als vogelrichtlijngebied te worden beschermd.

Ieder voor zich

In de praktijk is Vlaanderen nog ver verwijderd van een integraal kustzonebeheer. Door de versnipperde bevoegdheden, door het gebrek aan samenwerking tussen de diverse overheden en door het sectoraal beleid zonder aandacht voor de draagkracht van het ecosysteem is er eerder sprake van een "ieder-voor-zich-beleid". Het hoeft dan ook niet te verbazen dat aan de Vlaamse kust nog steeds heel wat projecten worden doorgevoerd die geen rekening houden met kwetsbare onderdelen

van de kustzones. Dat gaat van de mogelijke bouw van een nieuw appartementencomplex vlak naast het Zwin tot het niet optreden tegen overbevissing of tegen visserijmethodes die de zeebodem vernietigen (zie kaders).

Toch is het aan de kust niet al kommer en kwel. Het duinendecreet was een beslissende stap voor de bescherming van de laatste duinrestanten in Vlaanderen. De overheid durft het nu ook eindelijk aan om illegale campings in de duinen te laten verdwijnen. Zo zal de beruchte en illegale "camping Cosmos" in Middelkerke binnenkort onteigend worden. Deze camping is immers niet alleen gelegen in waardevolle duinen maar ook in

Aan het strand van Oostende

Oostende is, naast een toeristische trekpleister, ook de enige badstad aan de Vlaamse kust waar de bezoeker het natuurlijk fenomeen van eb en vloed nog vanaf de dijk kan aanschouwen. Tussen de havengeul en het Casino-Kursaal spoelt de zee nog tot tegen de dijk, waardoor hier enkel bij laag water een strand is. Dit is uniek voor de Belgische kust, want in andere badsteden zoals Knokke-Heist, Bredene of De Haan, waar de zee vroeger ook tot tegen de dijk kwam, werden in het verleden kunstmatige stranden opgespoten die de zee enkele honderden meters terugdrongen.

Er bestaan echter vergevorderde plannen om voor dit stuk dijk van Oostende een kunstmatig strand aan te leggen. Bedoeling is om in de zee, ten westen van de haveningang, dwars op de dijk een nieuwe dam aan te leggen en vervolgens tegen deze dam een hoogliggend kunstmatig strand op te spuiten (dit zou circa 7 meter hoger liggen dan het naastgelegen "klein strand"). De stad zou daardoor veel van haar karakter verliezen: bij vloed zou het water niet meer tot aan de zeedijk stromen. In de plaats van de steeds terugkerende afwisseling van eb en vloed, komt er voor de dijk van Oostende een zoveelste een-tonig en commercieel strand met in de zomer een krioelende mensenmassa, stoeltjesverhuurders en al wat daar bij komt kijken.

Volgens de beleidsverantwoordelijken is dit kunstmatig strand noodzakelijk om overstromingsgevaar van de stad tegen te gaan. Uit het dossier dat door het plaatselijk comité "Stad en zee" werd opgemaakt, blijkt echter overduidelijk dat met een betere oostelijke dam en een laagliggend natuurlijk aangroeistrand, dit overstromingsgevaar even goed of zelfs beter kan worden afgeweerd. Bovendien zal de zee bij hoog water dan nog steeds tot tegen de zeedijk spoelen, maar zal er geen overstroming zijn bij stormvloed. Het is echter duidelijk dat dit kunstmatig strand in de eerste plaats ingegeven is vanuit toeristisch-commerciële overwegingen. Oostende zou er voor haar dijk bij hoog water immers 30 hectare strand bij krijgen, bij laag water zelfs 90 hectare. Het stadsbestuur van Oostende ijvert trouwens sinds jaar en dag voor een bijkomend toeristisch strand in Oostende en daar is het natuurlijk allemaal om te doen.

Overheid licht met MER

Nadat de eerste bouwvergunning door de Raad van State werd vernietigd, wordt nu gewerkt aan een milieu-effecten-rapport (MER). Hoewel dit MER nog niet afgewerkt is, beweert de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ)

toch al dat nog deze zomer gestart zal worden met de bouw van de dam en het hoogliggend kunstmatig strand. Er werd zelfs al een aanne-mer aangesteld. Nochtans moet het MER juist aantonen welke ingreep (hoogliggend kunstmatig strand of een alternatief) nu het beste is voor mens en milieu. Het lijkt er dan ook sterk op dat de administratie en de gemeentelijke overheid niet bereid zijn om de alternatieven in overweging te nemen. Misschien moet daarom maar eens een aanvraag ingediend worden voor de bescherming van het maritiem landschap van eb en vloed voor de dijk voor het Casino-Kursaal, waardoor de natuurlijke afwisseling van eb en vloed hier ook voor de toekomst bewaard blijft. Dit stuk dijk tussen havengeul en Casino is trouwens cultuurhistorisch van groot belang. Het is het laatste overblijfsel van een merkwaardige reeks dijken en omwallingen die gebouwd werden tussen de zestiende en de negentiende eeuw, waardoor Oostende altijd al een "eiland in zee" was. Als het stadsbestuur echter voet bij stuk houdt en hier onder het mom van veiligheid tegen overstromingen toch een kunstmatig strand aanlegt, zal Oostende een stuk van haar waardevol verleden verliezen.

de zogenaamde "zeereep". Die zeereep is van groot belang voor de bescherming van het binnenland tegen overstromingen. De overheid besliste daarom de camping te onteigenen. Hierdoor krijgen de natuur en de duinen de kans om te herstellen. Zo kunnen ze een natuurlijke bescherming bieden tegen overstromingen vanuit zee.

Zwemmen er binnenkort zeehonden aan onze kust?

Ook in Lombardsijde worden belangrijke stappen gezet om de natuur aan de Vlaamse kust meer kansen te geven. Hier werd de voormalige marinebasis langs de IJzermonding overgedragen aan het Vlaams Gewest en werd het gebied beschermd als natuurreservaat. De kustwerkgroep van Natuurreservaten vzw werkte voor dit gebied het "plan Zeehond" uit. In dit plan stelt Natuurreservaten een aantal maatregelen voor om terug zeehonden te krijgen aan de Belgische kust. Zo suggereren ze onder meer om opgespoten terreinen opnieuw af te graven, waardoor slikken en schorren zich kunnen ontwikkelen. Verder moet de waterverontreiniging worden aangepakt, moeten rustige hoogwatervluchtplaatsen worden voorzien en moet de strandzone op een natuurlijke manier worden ingericht. Zo kan een integraal natuurgeheel ontstaan, waarbij de natuurlijke samenhang tussen zee, strand, duinen, slikken en schorren en polders opnieuw hersteld wordt. Misschien kan de Zeehond zich binnenkort opnieuw thuis voelen aan onze Vlaamse kust.

Wonen met zicht op Zwin

Het gemeentebestuur van Knokke vindt dat er nog niet genoeg banale appartementsgebouwen in de "maritieme lintbebouwing" langs onze kustlijn zijn neergepoot. Onlangs heeft het een Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) goedgekeurd voor de zwinbosjes, het gebied gelegen naast de zeedijk tussen het Zwin en Het Zoute. Het gebied, met een vervallen zwembadcomplex, is op het gewestplan ingekleurd als dagrecreatiegebied (waar dus geen appartementsgebouwen mogen komen) en beschikt over heel wat potenties voor natuurherstel en -ontwikkeling. Delen van de Zwinbosjes zijn beschermd als duingebied door het duinendecreet. Het deel dat niet onderworpen is aan het duinendecreet wil de gemeente nu

via het nieuwe BPA omzetten naar residentiële zone, zodat hier nieuwe appartementen kunnen opgetrokken worden.

De belangrijkste bedoeling van dit BPA is om de bestaande flatgebouwen langs de zeedijk verder door te trekken richting het Zwin. Deze toekomstige appartementen zullen echter een smet zijn op het landschap, waarbij opnieuw een stukje potentiële open ruimte en duingebied wordt opgeofferd voor een zoveelste appartementsgebouw. De appartementen dreigen ook een belangrijke negatieve impact te hebben op het Zwin zelf, vooral door de verandering van de grondwattafel en de verdroging van omgevende natuurgebieden. Omdat het Zwin internationaal beschermd is als Vogel- en Habitatrichtlijngebied en als Ramsargebied, is het project in strijd met de Europese wetgeving. Ten slotte is er in de gemeente Knokke nog heel wat ruimte voorhanden voor inbreiding en kernversterking. Maar dat is natuurlijk lang niet zo winstgevend als een nieuwbouwproject met zicht op zee en op het Zwin. Het gaat hier trouwens om een zeer elitair vastgoedproject van 3 à 4 miljard. Voor één vierkante meter bouwgrond langs de wandeldijk in Het Zoute wordt 150.000 frank op tafel gelegd! De appartementen zullen dus ongeveer 30 tot 60 miljoen frank waard zijn.

Minister Van Mechelen heeft het laatste woord

Het gemeentebestuur van Knokke en burgemeester Leopold graaf Lippens zijn met dit BPA trouwens niet aan hun proefstuk toe. Vroeger lanceerden ze al megalomane projecten. Zo wilden ze in de Zwinbosjes een jachthaven met luxeflats bouwen. Later wilden ze een mondain congrescentrum uitbouwen. Dat stootte toen op het njet van de hogere overheid. In 1997 werd een bijna identiek BPA voor appartementen afgekeurd door toenmalig minister Baldewijns. De uiteindelijke beslissing is nu in handen van minister Dirk Van Mechelen (VLD), die het BPA definitief moet goed- of afkeuren. Hopelijk kan minister Van Mechelen weerstaan aan het (zware) lobbywerk vanuit Knokke en krijgen natuur, landschap en duinen alsnog voorrang op het meest rendabele vastgoedproject van België.

Zwemmen er binnenkort weer zeehonden aan onze kust?

EUROPESE NORMEN VOOR DE KWALITEIT VAN HET ZWEMWATER ZIJN AAN HERZIENING TOE

Zwemmen in proper water

Tekst: Patrick Verheye

Volgens een recent Europees rapport is de kwaliteit van het zwemwater aan de Belgische kust voldoende hoog. Maar de normen die het rapport hanteert, zijn dringend aan vervanging toe.

Half mei pakte de Europese Commissie uit met haar rapport over de kwaliteit van het zwemwater. Dit rapport toetst de metingen van het voorbije badseizoen aan de normen van de Europese zwemwaterrichtlijn (76/160 EEG). Deze richtlijn – daterend uit '76 – hanteert voor de stranden aan de kust en voor zwemvijvers een dubbel normstelsel. Het zwemwater moet voldoen aan een aantal imperatieve normen. Als die overschreden worden, geldt een zwemverbod tot de zwemwaterkwaliteit opnieuw in orde is. Daarnaast geven richtwaarden de waterkwaliteit aan die de lidstaten op langere termijn moeten behalen. Hoewel de normen ook fysico-chemische parameters (fenolen, minerale oliën,...) bevatten, gaat elk jaar aandacht naar de bacteriologische kwaliteit.

Bij het uitvaardigen van de richtlijn in '76 wilde Europa dat de richtwaarden ooit de wettelijke norm zouden worden. Maar ondertussen zijn de meetmethodes en wetenschappelijke inzichten geëvolueerd. Daarom wil de Europese Commissie de zwemwaterrichtlijn aanpassen.

Geen honden op het strand

Een brede waaier van natuurlijke en menselijke factoren beïnvloeden de kwaliteit van het zwemwater. Zo is het van belang om honden en paarden van het strand te weren. Vanuit het binnenland voeren rivieren en kanalen verontreinigd

water naar zee. Bij hevige regenval – als de riolen het water niet langer kunnen slikken – weegt dit probleem nog sterker door. Momenteel loopt een TWO-project om na te gaan in welke mate bacteriën uit uitwerpselen – geloosd in het binnenland – levend aan de kust aanspoelen. Indien ze deze tocht overleven kunnen ze de kwaliteit van het zwemwater danig verslechteren. Ook de pleziervaart op zee en op de binnenwateren hebben hun deel aan de vervuiling van het water. Iedere schipper van een jacht zou zijn "huishoudelijk afvalwater" in een jachthaven moeten overpompen. Daarnaast zijn er nog factoren die moeilijk in de hand te houden zijn, zoals vogelpopulaties die met hun uitwerpselen de zwemwaterkwaliteit beïnvloeden. Bovendien kent de korte Belgische kustlijn een hoge badintensiteit, hetgeen ook zijn weerslag heeft op de zwemwaterkwaliteit.

Strandprofiel

De herziening van de zwemwaterrichtlijn moet leiden tot meer dynamisch beheer van kustzones. Zo maakt de ontwerp tekst gewag van de permanente opmaak van een strandprofiel met beschrijving en kwantificering van de bronnen van verontreiniging. Dit profiel vormt de uitgangsbasis om via actieplannen te streven naar een betere zwemwaterkwaliteit. Daarnaast staat de herziening van de richtlijn voor de uitdaging om een nieuwe set aan bacteriologische parameters gelinkt aan daadwerkelijke gezondheidsrisico's – ook voor zwakkere groepen (kinderen, bejaarden, immuniteitspatiënten) – vast te leggen. En daarover is het laatste woord nog niet gevallen, wist het begeleidend wetenschappelijk comité (CSTEE) de EC onlangs te melden. ■

Een strandvakantie gepland? Op de website www.blueflag.org vind je een overzicht van de stranden en zwemvijvers in Europa met een Blauwe Vlag. Deze beantwoorden dus aan de strengste zwemwaterkwaliteitsnormen. Ook vind je er een overzicht van de jachthavens met Blauwe Vlag. De campagne van de Blauwe Vlag in Vlaanderen wordt gecoördineerd door de Bond Beter Leefmilieu.

Zwemwaterkwaliteit in Vlaanderen en Europa

Een overzicht van de zwemwaterkwaliteit in de Europese Unie kan je raadplegen op: <http://europa.eu.int/water/water-bathing/report.html>
De kwaliteit van het zwemwater, zowel aan de Belgische kust als bij inlandse zwemvijvers in Vlaanderen, kan je tijdens het zwemseizoen volgen op <http://www.vmm.be/>

Bacteriologische normen volgens de zwemwaterrichtlijn 76/160 EG

	Totale colibacteriën	fecale colibacteriën	Fecale streptokokken	salmonella
Imperatieve waarde	10.000	2.000	-	0
Richtwaarde	500	100	100	-

DE KUSTSTREEK HEEFT EEN HELE RITS AAN MOGELIJKHEDEN OM IN HAAR ENERGIEBEHOEFTE TE VOORZIEN

Hoge molens vangen veel wind

Tekst: Dirk Knapen

De plaatsing van windmolens op zee roept tegenstand op van de milieubeweging. De kust heeft echter mogelijkheden te over om in haar energiebehoefte te voorzien.

De drukte aan de kust valt vrijwel steeds samen met zonnig weer. Daardoor is het meer dan elders mogelijk de zon als energiebron in te schakelen. Zonnecollectoren kunnen instaan voor de warmwatervoorziening op campings en in vakantieverblijven. In ons klimaat hebben goed geconstrueerde gebouwen geen behoefte aan airconditioning, maar zelfs voor de aandrijving van koel- en zelfs diepvriesinstallaties kan zon de nodige energie leveren. Vermits veel van de toeristen toch alleen overdag naar de kust komen en bij valavond weer huiswaarts trekken, komt zelfs elektriciteit uit zonlicht, fotovoltaïsche energie, in aanmerking om voor een deel van de energievoorziening in te staan. Luifels met fotovoltaïsche cellen kunnen perrons en parkeerterreinen beschaduwden. Het is ook educatief interessant toeristen op die manier met deze mogelijkheden van de zon als energiebron in contact te brengen.

Windmolens op zee

Windmolens in zee zijn een voor de hand liggende keuze om duurzame energie te produceren, vooral vanwege de competitieve kostprijs van de stroom die ze leveren. Toch rijzen er twijfels bij de wenselijkheid van de inplanting van windmolens op zee. De risico's voor het leefmilieu zijn immers totaal onbekend. Voor heel wat trekvogels zouden de molens dodelijke bakens kunnen zijn. En windmolens op zee zouden de eerste aanzet kunnen vormen tot de verkaveling van het water, een van de laatste onaangeroerde gebieden in ons land. In de industrie- en havengebieden hebben windmolens echter wel een

groot potentieel. Alleen jammer dat industriële en elektriciteitsproducenten deze energiebron niet rendabel achten.

Mogelijkheden te over

Maar de kuststreek biedt nog meer mogelijkheden op vlak van energievoorziening. Golfbrekers kunnen omgebouwd worden tot micro-golfslagcentrales. Ook de werking van het getij biedt mogelijkheden. De windmolentjes aan boord van plezierjachten en binnenschepen getuigen van de mogelijkheden van windenergie ook dicht bij de leefomgeving van de mensen. Biogasinstallaties kunnen helpen groenafval en zuiveringsslib met minder geurhinder te verwerken. Tegelijk kunnen ze de brandstof leveren om in warmtekrachtkoppelinginstallaties elektriciteit en warmte te produceren. Dergelijke installaties kunnen wijkverwarmingssystemen voeden en daarmee op een zeer efficiënte manier voor de lokale energievoorziening instaan. Het waterzuiveringsstation van Burg auf Fehmarn, een eiland voor de Oostzeekust in het noorden van Duitsland, voorziet op die manier in een gedeelte van de lokale energievoorziening. Het geproduceerde biogas levert er samen met twee windmolens en een veld met fotovoltaïsche cellen drie keer meer energie dan het waterzuiveringsstation zelf verbruikt. In plaats van te rekenen op grootschalige energieprojecten, kan de kuststreek veel kleinschaliger en in eigen beheer in haar energiebehoefte voorzien. Daarbij hoeft ze geen beroep te doen op import uit andere regio's. Eventueel kan ze zelfs energie naar het binnenland uitvoeren. ■

Energie- en Milieubus

Bij Aarhus in Denemarken staan windmolens 6 km in zee. De horizonvervuiling valt nogal mee.

dossier

milieuberichten

WASSEN VOOR GEBRUIK

Samenstelling: Joris Gansemans

PAN - Aardbeien bevatten gevaarlijk veel restanten van allerlei pesticiden. Dat blijkt uit een recent onderzoek door het Labo voor Residuanalyse in Bremen. De Duitse wetenschappers testten 20 stalen van aardbeien afkomstig uit Zuid-Europa. In 6 gevallen vonden ze sporen terug van schadelijke pesticiden en schimmelwerende stoffen.

Een van die stoffen is Difocol, een pesticide dat tot dezelfde chemische groep behoort als DDT. Net zoals DDT verstoort Difocol het hormonale stelsel. Dat kan leiden tot ernstige stoornissen tijdens de ontwikkeling van kinderen. Dicolol en de fungiciden die de onderzoekers terugvonden, Procymidon en Chlorthalonil, zouden bovendien

kankerverwekkend zijn. Het gaat wel om legale stoffen waarvan de drempelwaarden niet overschreden werden. Maar volgens Lars Neumeister van het Pesticide Action Network mogen deze stoffen helemaal niet terug te vinden zijn in aardbeien. "We weten immers niet welk effect de opname van kleine hoeveelheden op lange

termijn op de gezondheid heeft," aldus Neumeister. In Spanje, de tweede grootste aardbeienproducent ter wereld, zouden kwekers na de pluk schimmelwerende stoffen aan de aardbeien toevoegen. Ze doen dit om de houdbaarheid te verlengen en zodoende het transport naar Noord-Europa te verzekeren. Wetenschappers aan de universiteiten

van Córdoba en Málaga onderzoeken nu of men door middel van biotechnologie de versheid van vruchten niet kan verlengen. Genetisch gemanipuleerde aardbeien zouden resistent zijn tegen schimmels en na de oogst langer fris blijven.

Sigrid Bogaert

DUITSE GERECHTSHOF VELT DOODVONNIS OVER WAARDEVOL GETIJDENGEBIED

ENS - Het Duitse Federale Gerechtshof heeft de klacht tegen de vernietiging van de Mühlenberger zee-arm in Hamburg onontvankelijk verklaard. De Mühlenberger zee-arm is Europas grootste zoetwatergetijdengebied en is internationaal beschermd. Het vonnis geeft vliegtuigfabrikant Airbus de mogelijkheid het natuurgebied te draineren en er zijn nieuwe fabriek te bouwen. De beslissing is een klap in het gezicht van de milieubeweging en betekent waarschijnlijk het einde voor het internationaal beschermd natuurgebied. Op 25 april trokken twee lokale milieubewegingen Vereim Zum Schutz von Hamburgs Elbregion (Vereniging voor de bescherming van de Hamburger Elbestreek) en Vereim Zum

Schutz von des Mühlenberger Loches (Vereniging voor de bescherming van het Mühlenberger Loch), tezamen met vertegenwoordigers van de campagne AirbusThinkTwice, naar de rechter. Ze vroegen de intrekking van de bouwvergunning die Airbus gekregen had. Eind mei besliste het Duitse Federale Grondwettelijk Gerechtshof dat de vernietiging van het gebied niet ingaat tegen de Duitse grondwet. Nochtans valt het gebied onder de Europese Vogelrichtlijn en onder de Habitatrichtlijn. Mühlenberger valt ook onder de gebieden die beschermd worden door de Ramsarconventie, het internationaal verdrag voor de bescherming van waterrijke gebieden. Het gebied is van cruciaal

belang voor de Slobeend, de Wintertaling en de Dwergmeeuw. De vernietiging van de Mühlenberger Loch zal ook gevolgen hebben voor andere soorten, onder meer de Zwarte stern, de Vissdief en de Aalscholver. Een aantal endemische vis- en plantensoorten worden met uitsterven bedreigd door het project.

In een persbericht verklaarde Delmar Rasco, de Ramsar secretaris generaal: "Ik ben heel bezorgd om het verlies van dit natuurgebied. Het zal ernstige gevolgen hebben voor de populaties van de betrokken soorten. Maar ik vind het precedent dat de Duitse regering hier stelt nog onrustwekkender. Hun argumenten voor het "dringend algemeen belang" zijn allesbehalve overtuigend.

Het voortbestaan van waterrijke gebieden is over de gehele wereld onzeker

En wat kunnen we verwachten van armere landen, als zelfs een van de rijkste landen ter wereld niet de moeite neemt om zo'n waardevol gebied te beschermen." Airbus wil in het gebied een fabriek bouwen voor haar nieuwe A380 vliegtui-

gen. Die zullen gebouwd worden in het Franse Toulouse, waarna ze naar Hamburg zullen gevlogen worden. De nieuwe fabriek zal instaan voor de binnenafwerking van de toestellen, zoals het plaatsen van de tapijten en de zetels.

INHULDIGING WINDMOLENS IN EEKLO

Op 30 juni stellen Ecopower cvba en de stad Eeklo hun windmolenpark aan het publiek voor. Onverwachte vertragingen bij het verlenen van de bouwvergunningen hebben de start van de productie van duurzame energie met negen maanden uitgesteld. De stad had nochtans zelf de lokaties voor de inplanting van windmolens op haar grondgebied aangegeven. Bovendien opteerde de stad voor een projectontwikkelaar die de bevolking zo veel mogelijk zou laten par-

ticiperen. Met de keuze voor dit patroon geeft de stad een voorbeeld van duurzame ontwikkeling. Ecopower cvba kwam als partner uit de bus. Waar mogelijk heeft Ecopower de bevolking betrokken bij het project. Ook in de toekomst willen beide partners samen projecten uitwerken. Ecopower wil van de inhuldiging samen met de stad een groot volksfeest maken. Er zullen standen zijn over hernieuwbare energie en duurzame ontwikkeling,

over biologische landbouw en eerlijke handel. Minister Stevaert heeft toegezegd de molens in te huldigen. Verdere informatie via Ecopower cvba, Statiestraat 164, 2600 Berchem, Tel/Fax 03 287 37 79, gsm 0486 39 22 12, e-mail info@ecopower.be, Website www.ecopower.be. Zaterdag 30 juni vanaf 14 h, aan de voet van de molen van het containerpark tussen de Ringlaan en het Kanaal van Schipdonk in Eeklo.

Dirk Knapen

SOLIDARITEITSFONDS VERKOOPT OPWINDENDE TECHNOLOGIE VOOR GOED DOEL

Sinds kort vind je in de Wereldwinkel in je buurt een nieuw soort zaklamp en een radio. Nogal vreemde koopwaar voor winkels die bekend staan om hun producten zoals koffie, kleren en wijn. De zaklamp en de radio worden verspreid door het Solidariteitsfonds vzw, die ze zelf aankoopt bij een sociaal project in Zuid-Afrika. Het speciale aan de zaklamp en de radio is dat ze draagbaar zijn en toch geen wegwerpbatterijen nodig hebben. Je kan ze gewoon opwinden of opladen op het lichtnet. De zaklamp kan tot 45 minuten schijnen, de radio speelt maximaal 15 uur. Het Solidariteitsfonds verleent diensten aan Oxfam door de promotie van haar producten - onder meer de Solidariteitsagenda - en door het verlenen van steun aan projecten van Oxfam.

UITREIKING LIMBURGS MILIEULOGO 2001

Op woensdag 9 mei reikte het CKZ Limburg voor de vijfde maal haar Milieulogo's uit aan een aantal Limburgse bedrijven. Via het Milieulogo en het Milieuchartercertificaat wil het CKZ Limburg kleine en grote Limburgse bedrijven motiveren om zich jaarlijks extra in te zetten voor het leefmilieu in en rond het bedrijf. De firma ANL Plastics, Bekaert Lanklaar, G.R.L. Glasrecycling, Luts Plastic Production en SKF behaalden het logo voor de eerste maal. Echo, Kautex Textron Benelux en Polypreen nv en Radson kregen het logo al eerder. Bedrijven kunnen zich jaarlijks kandidaat stellen om het Milieulogo te behalen. Dit Milieulogo verdienen ze door het uitvoeren van een milieuactieplan. In dit plan nemen de bedrijven acties op, die verdergaan dan de wet hun oplegt. Door het ondertekenen van de Milieuverklaring bekrachtigen de kandidaat-bedrijven hun intentie om het voorgelegde plan te realiseren. Wanneer dit plan op het einde

van het jaar daadwerkelijk uitgevoerd is, kent een onafhankelijke evaluatiecommissie het Milieulogo toe.

De deelnemende bedrijven verschillen onderling in zowel grootte als activiteit. Sommigen zijn reeds gevorderd in de invoering van een milieuzorgsysteem, voor anderen is dit project pas een begin. Het project kan rekenen op een grote belangstelling van de Limburgse bedrijfswereld. Sinds begin 1996 hebben reeds 44 bedrijven de milieuverklaring ondertekend en zijn reeds 32 bedrijven beloond met één of meerdere Milieulogo's. Ook dit jaar zijn er weer 4 nieuwe kandidaten, en in totaal zullen 17 Limburgse bedrijven zich dit jaar inzetten om hun milieu-impact te verminderen.

Meer info bij: Veerle Daenen van het CKZ Limburg.
veerle.daenen@ckzlimburg.be of
089/51.84.64.

ZUIVERE PLANTENOLIE ALS BRANDSTOF

Omdat het aandeel van de transportsector in de CO₂-uitstoot toeneemt komt er meer aandacht voor alternatieve brandstoffen. De landbouw kan een bijdrage leveren aan de productie van brandstoffen van plantaardige oorsprong. De verbranding van zulke brandstoffen draagt niet bij tot de stijging van CO₂ in de atmosfeer. Een voorbeeld van zo'n brandstof is biodiesel. Bij de productie hiervan wordt plantaardige olie in een chemisch proces aangepast zodat het bruikbaar is in normale motoren.

Maar dat is niet de enige mogelijkheid. Je kan ook overgaan tot de aanpassing van de motoren zelf, zodat die zuivere plantenolie kunnen verbranden. Dergelijke olie

kan gemakkelijk uit oliehoudende zaden geperst worden. Enkele aandeelhouders van Ecopower cvba hebben een werkgroep plantenolie voor energiedoeleinden opgezet. Ze willen het gebruik van zuivere plantenolie in verbrandingsmotoren in auto's en in microwarmtekrachtinstallaties promoten. Ward Janssen heeft een vertaling gemaakt van een folder van Elsbett, een Duits bedrijf dat motoren en ombouwsets heeft ontwikkeld die geschikt zijn voor het gebruik van zuivere plantenolie. Deze folder zet de voordelen van zuivere plantenolie op een rijtje.

Dirk Knapen

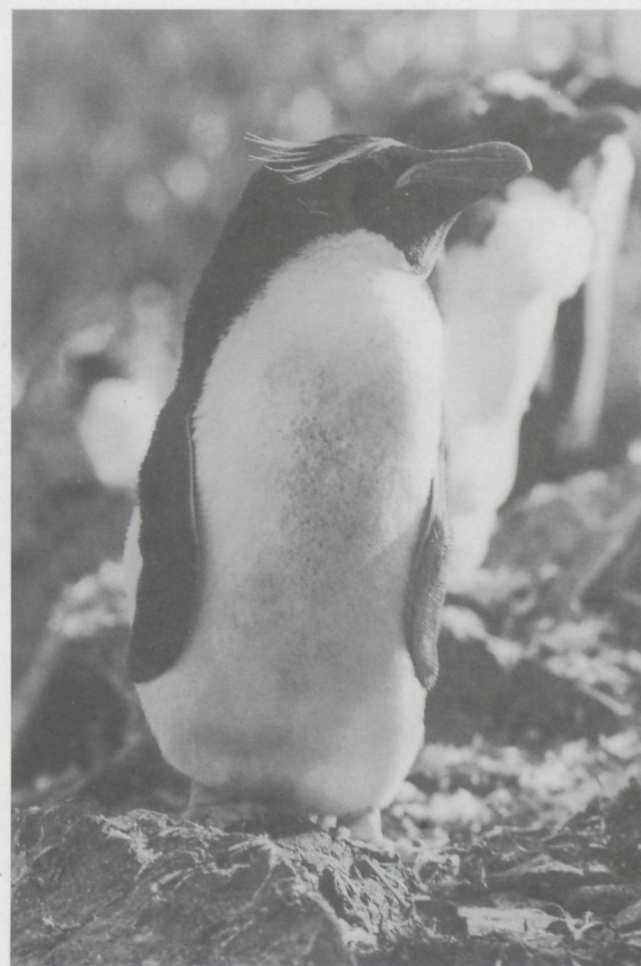
Geïnteresseerden in de werkgroep en de folder kunnen contact opnemen met Dirk Vansintjan bij Ecopower cvba, Statiestraat 164, 2600 Berchem, Tel/Fax 03 287 37 79, gsm 0486 39 22 12 of e-mail info@ecopower.be.tel.03/820.21.14

VERENIGDE NATIES VERBANNEN 12 GIFTIGE STOFFEN EN STELLEN GIFTIGE VERVANGERS VOOR

Reuters/PAN – Meer dan 120 landen hebben in Stockholm een verdrag ondertekend dat het einde betekent van de productie van een 12-tal giftige stoffen. De conferentie vond plaats onder de vlag van de Verenigde Naties en ging uit van de United Nations Environmental Programme, UNEP – de milieutak van de VN. Het dozijn chemicaliën dat geïdentificeerd wordt, is ervoor gekend erg lang in het leefmilieu te overleven. Daarom zijn ze terug te vinden over de gehele wereld, in de moedermelk bij de eskimo's tot in het vetweefsel van pinguïns op de zuidpool. De stoffen veroorzaken kanker, ongeneeslijke ziektes en verstoren het hormonale stelsel bij mensen en dieren. Van de twaalf stoffen zijn de meeste pesticiden zoals DDT, maar er zitten ook enkele industriële PCB's en dioxines tussen. Het verdrag treedt wel pas in werking wanneer 50 landen het geratificeerd hebben. Dat kan nog enkele jaren duren.

Het verdrag bevat naast de lijst van verboden producten ook een resem alternatieven. De beschikbaarheid en de onschadelijkheid van deze nieuwe stoffen zullen in grote mate het succes van dit verdrag bepalen. Naar aanleiding van de ondertekening van het verdrag publiceerde het Pesticide Action Network Duitsland (PAN Germany) een studie over de voorgestelde alternatieven. Daaruit concluderen zij dat de alternatieve pesticiden uit de lijst onaanvaardbaar zijn en een ernstig gevaar inhouden voor de volksgezondheid. Verder wijst de studie erop dat in de lijst van alternatieven geen rekening werd gehouden met niet-chemische methodes. Als de 12 stoffen vervangen zouden worden door de stoffen die de UNEP voorstelt, verschuift het probleem gewoon. De alternatieven zijn minstens even gevaarlijk als de nu verboden stoffen, zo stelt de studie nog. Meer dan de helft van de stoffen uit de lijst van de UNEP werden door de

Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) en de Europese Unie als giftig tot extreem giftig geklasseerd. Nochtans zijn er voldoende niet-chemische methodes beschikbaar die pesticiden kunnen vervangen. Ook de UNEP ondersteunt deze visie. De organisatie stelt dat "niet-chemische methodes niet giftig en minder gevaarlijk zijn voor de landbouwers; bij gebruik er geen ongewenste restanten overblijven in het milieu; en dat consumenten en handelaars niet langer producten wensen die met chemicaliën behandeld worden." Toch heeft de UNEP nagelaten de niet-chemische methodes op te nemen in haar lijst met alternatieven voor de twaalf chemicaliën.

Giftige stoffen verspreiden zich over de gehele wereld. Zelfs pinguïns ondervinden er last van.

VLAAMSE REGERING WIL MET GROOTSCHEEPSE CAMPAGNE STADSVLUCHT OMBUIGEN

DS - Antwerpen, de grootste stad van Vlaanderen, telde eind februari van dit jaar welgeteld 238 inwoners meer dan een jaar geleden. Dat lijkt misschien banaal nieuws, maar het geeft wel een belangrijke trend aan. Voor het eerst sinds vele jaren heeft de stad meer nieuwkomers dan vertrekkers. De Vlaamse regering wil deze tendens stimuleren via een campagne die het wonen in de stad aanbeveelt.

De campagne "Thuis in de stad" wil de voordelen van het wonen in de stad in de kijker plaatsen. Dat zal gebeuren bij monde van een aantal bekende Vlamingen. Elk van hen gaat specifieke boodschap verkondigen en uitleggen waarom zij de stad als woonplaats verkiezen. Zo gaat Jan Hautekiet het hebben over stadsbossen en verklaart Chantal Pattyn haar liefde voor mode in de stad. Jan Hoet is het gezicht achter de "Thuis in de stad"-prijs, terwijl Veerle De Dobbelaere de renovatiepremie meer bekendheid moet geven. De campagne past in het stedelijk beleid van de Vlaamse regering, die een elftal centrumsteden wil promoten, waaronder Antwer-

pen, Gent, Hasselt, Mechelen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Vlaanderen richt een prijskamp in ter waarde 125.000 euro voor baanbrekende initiatieven op vlak van stedelijke innovatie. Ook wil de Vlaamse regering de komende vier jaar een aantal initiatieven opzetten die de leefbaarheid van de centrumsteden moet vergroten. Daarbij zal de aandacht vooral uitgaan naar veiligheid, stadsverfraaiing, mobiliteit en wonen.

De meeste Vlaamse steden beschikken niet of nauwelijks over voldoende stadsbossen. Nochtans verhoogt de aanwezigheid van voldoende toegankelijke groene ruimte de aantrekkelijkheid van de stad als woonplaats. Daarom wil de Vlaamse regering dat er tegen 2004 in de omgeving van elke stad een bos aanwezig is als groene long voor de stedelingen en als zone voor passieve recreatie. Ze gaat daartoe in de komende vier jaar 1000 ha aankopen en bebossen voor bestaande en nieuwe stadsbosprojecten. Voor dit bosuitbreidingsbeleid is een bedrag voorzien van 2,4 miljard frank (59,49 miljoen euro).

Het is nog maar te hopen dat deze campagne erin zal slagen de Vlaming uit zijn fermette met omliggende tuin te kunnen lokken. De stijging van het aantal inwoners in Antwerpen is niet echt spectacu-

lair te noemen. De groenere voorsteden Boechout, Brecht en Zandhoven kennen nog altijd een grotere bevolkingstoeloop dan Antwerpen zelf.

Meer informatie: Linda Boudry, tel: 02-553 40 28

EUROPEES RAPPORT POSITIEF OVER DE KWALITEIT VAN HET ZWEMWATER AAN DE BELGISCHE KUST

Het water aan de Belgische kust voldeed vorig jaar aan de minimumnormen die Europa ons land oplegt. Dat blijkt uit het jongste jaarrapport over de kwaliteit van het zwemwater, dat de Europese Commissie onlangs heeft verspreid. Het is al het tweede jaar op rij dat de normen gehaald worden. Voor de waters van zwemvijvers, vijvers en meren gaat de kwaliteit voor het

derde opeenvolgende jaar achteruit. De normen geven de kritische drempel om gezondheidsrisico's uit te sluiten. Wie gaat zwemmen in water dat niet aan deze normen voldoet, loopt een risico op bacteriële infecties. Dat kan leiden tot zware diarree. Slechts 6 stranden - allen in Knokke gelegen - wisten bovendien aan strengere richtwaarden te voldoen (zie p. 12).

Enig idee waar al ons afval terechtkomt?

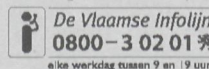
Het afval dat we vandaag weggooien, is morgen niet verdwenen. Het komt op een of andere manier toch weer in ons milieu terecht. En er komt steeds meer. Is dat de erfenis die we onze kinderen willen nalaten? Of gaan we er vandaag nog iets aan doen?

De remedie is even simpel als efficiënt: ervoor zorgen dat we minder moeten weggooien. Vél minder.

Dat is perfect mogelijk. Met uw goede wil en met onze tips.

U vindt ze in onze brochure. Vraag ze aan, gebruik ze en gooi ze vooral niet weg.

Vraag de brochure bij

elke werkdag tussen 9 en 19 uur

Gooi de toekomst niet weg.

Beleg in een waardenvolle wereld!

Triodos Values Fund International Equities*

Triodos Values Fund
waardenvol beleggen

* Triodos Values Fund International Equities is een compartiment van Triodos Values Fund, een BEVEK naar Belgisch recht.

... en projecten die maatschappelijke meerwaarden realiseren. Concreet betekent dit de financiering van initiatieven rond duurzame energie, de biologische land- en tuinbouw, natuur en milieuorganisaties, welzijns- en gezondheidsprojecten en -organisaties, fair trade en ontwikkelingssamenwerking, kansarmoedeprojecten, sociale huisvesting ...

Duurzaamheid en transparantie zijn sleutelwoorden in de uitgangspunten van de bank. Want niet alleen financiert Triodos Bank enkel duurzame projecten, ze onderneemt zelf intern ook volgens de triple bottom line: rekening houdend met de factoren people (menswaardig produceren, verantwoord omgaan met medewerkers,...), planet (meer duurzaamheid, interne milieuzorg en afvalverwerking, verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen, mobiliteit,...) en profit (verantwoord rendement, risico, groei,...).

Transparantie slaat op het doorzichtig maken van waar de bank mee bezig is. Triodos Bank is de enige bank in België die op systematische wijze, namelijk via Triodosbericht - het driemaandelijks klantenmagazine - de gefinancierde projecten openbaar maakt. De klant heeft immers recht om te weten waar zijn/haar geld naartoe gaat. Daarenboven kan je sparen en beleggen tegen marktvoorwaarden... met de mogelijkheid om solidair te zijn met organisaties die je via de bank kan laten genieten van een commissie of die jezelf kan bevoordelen met een spontane renteafstand.

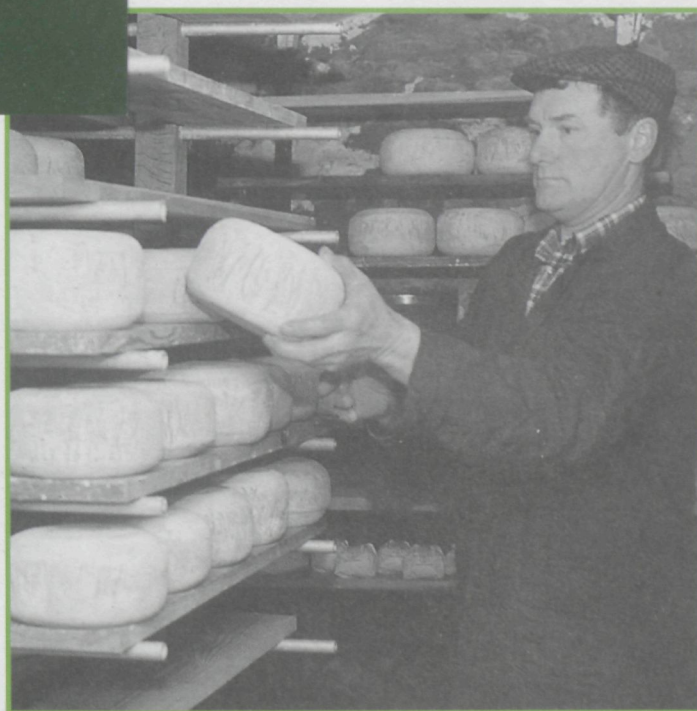
Bank: Landbouw

... al weefsel van het platteland en de band met de
... dat kwaliteit, want daar staat ze voor, haar prijs
... repen.

ke samenwerking

... s Bank om in haar dagelijkse werking. Zo finan-
... keten vanaf de producent over de verwerkers tot
... sterke groei van de laatste jaren geeft aanleiding
... vens onderstreept het vertrouwen dat vanuit de
... e bank, de expertise en de goede zorg maar ook
... s partner functioneert. Dat partnership manifeste-
... ke samenwerking en de financiële steun die de
... nisaties uit de sector. En dan hebben we het over
... edi, Blivo, Velt, Nature et Progrès... en het plat-
... de opstart een loyale partner is die vanzelfspre-
... kend heeft.

Voor meer informatie over kredieten, kan u terecht bij onze biolandbouwexpert:
Philippe Lebeau (02/548.28.16) .

Voor sparen en beleggen, kan u terecht bij Nadia Wera (02/548.28.51).

U kan ons bereiken per e-mail: info@triodos.be of op onze website: www.triodos.be

Adres: Hoogstraat 139/3 te 1000 Brussel

VLAAMSE REGERING CAMPAGNE STADSVL

DS - Antwerpen, de grootste stad van Vlaanderen, telde eind februari van dit jaar welgeteld 238 inwoners meer dan een jaar geleden. Dat lijkt misschien banaal nieuws, maar het geeft wel een belangrijke trend aan. Voor het eerst sinds vele jaren heeft de stad meer nieuwkomers dan vertrekkers. De Vlaamse regering wil deze tendens stimuleren via een campagne die het wonen in de stad aanbeveelt.

De campagne "Thuis in de stad" wil de voordelen van het wonen in de stad in de kijker plaatsen. Dat zal gebeuren bij monde van een aantal bekende Vlamingen. Elk van hen gaat specifieke boodschap verkondigen en uitleggen waarom zij de stad als woonplaats verkiezen. Zo gaat Jan Hautekiet het hebben over stadsbossen en verklaart Chantal Pattyn haar liefde voor mode in de stad. Jan Hoet is het gezicht achter de "Thuis in de stad"-prijs, terwijl Veerle De Dobbelaere de renovatiepremie meer bekendheid moet geven. De campagne past in het stedelijk beleid van de Vlaamse regering, die een elftal centrumsteden wil promoten, waaronder Antwer-

pen, Gent, Hasselt, Brussels Hoofdstad, Vlaanderen richt er waarde 125. brekende initiatieven stedelijke inno Vlaamse regering jaar een aantal die de leefbaarheid steden moet ve de aandacht voe ligheid, stadsve en wonen. De meeste Vlaa ken niet of nauw de stadsbossen. de aanwezigheid gankelijke groer kelijkheid van plaats. Daarom ring dat er tege ving van elke st is als groene lo gen en als zone atie. Ze gaat da vier jaar 1000 bebossen voor b stadsbosprojecte breidingsbeleid zien van 2,4 r miljoen euro).

Triodos Values Fund International Equities*

Een beleggingsfonds dat investeert in een waardenvolle wer

U belegt in een WAARDENVOLLE wereld

Het Triodos Values Fund International Equities is een interessante belegging die streeft naar een aantrekkelijke opbrengst. Bovendien belegt u wereldwijd in aandelen van toonaangevende bedrijven die op een duurzame manier ondernemen. Zij worden beoordeeld op drie criteria: People, Planet en Profit. Wat dat concreet voor u betekent? U investeert in bedrijven die streven naar een optimaal sociaal beleid en die op een bewuste manier omgaan met natuur en milieu. Bovendien streven ze naar een verantwoord rendement. Dit mens- en milieuvriendelijk beleid is hun garantie op duurzame groei en succes. En daar plukt u de vruchten van: u investeert in een duurzame wereld én u krijgt zicht op een aantrekkelijke opbrengst.

Triodos Bank

Triodos Bank, die instaat voor de financiële dienstverlening, financiert projecten met een positieve meerwaarde op sociaal, cultureel en milieugebied, daartoe in staat gesteld door spaarders en beleggers die zich bij deze maatschappelijke ontwikkelingen betrokken voelen.

* Triodos Values Fund International Equities is een compartiment van Triodos Values Fund, een BEVEK naar Belgisch recht.

ONS afval terechtkomt:

Het afval dat we vandaag weggooien, is morgen niet verdwenen. Het komt op een of andere manier toch weer in ons milieu terecht. En er komt steeds meer. Is dat de erfenis die we onze kinderen willen nalaten? Of gaan we er vandaag nog iets aan doen?

De remedie is even simpel als efficiënt: ervoor zorgen dat we minder moeten weggooien. Vél minder.

Dat is perfect mogelijk. Met uw goede wil en met onze tips.

U vindt ze in onze brochure. Vraag ze aan, gebruik ze en gooi ze vooral niet weg.

Vraag de brochure bij

De Vlaamse Infolijn
0800-3 02 01
elke werkdag tussen 9 en 19 uur

VAM
OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ
VOOR HET VLAAMSE GEWEST

Gooi de toekomst niet weg.

...le wereld en tegelijk zorgt voor een aantrekkelijke opbrengst.

Triodos Values Fund International Equities investeert ook in niet-beursgenoteerde effecten (voor maximaal 10%) en beursgenoteerde fondsen die enkel en alleen duurzame doelstellingen nastreven. Het kan bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, gaan om Solar Development Capital dat uitsluitend zonne-energieprojecten in ontwikkelingslanden financiert en het Triodos Groenfonds dat investeert in biologische landbouw en windenergie.

Beleggen in alle vrijheid

Genieten van het Triodos Values Fund International Equities is erg gemakkelijk: u kiest zelf het bedrag dat u wil investeren. Instappen kan

al vanaf 250 €. De intredekost bedraagt 2,5%, de uittrede kost is 0%. Beurstaksen worden voorzien: 1% bij intrede; 0,5% bij uittrede, met een maximum van 371,84 € per borderel. Er zijn geen bewaarkosten. U kan het prospectus en het laatste periodiek verslag aanvragen bij de financiële dienstverlener, Triodos Bank, Hoogstraat 139/3, 1000 Brussel, 02/548.28.51, website: www.triodos.be

Triodos Values Fund International Equities is een belegging op lange termijn en dat levert historisch gezien meer opbrengst dan sparen op korte termijn. U kan de dagkoers van het fonds op de voet volgen in de financiële dagbladen. En als u vragen heeft, belt u gewoon de beleggingslijn, 02/548 28 51 van Triodos Bank.

ank: landbouw

Wil u ook beleggen in een **WAARDENVOLLE** wereld? Vraag dan vandaag nog uw gratis informatiepakket. Stuur de antwoordkaart terug naar Triodos Bank.

- ☐ Ja, ik investeer in een **waardenvolle** wereld.
Bezorg mij het gratis informatiepakket met alle gegevens betreffende de kosten en de beurstaks, alsook het prospectus en het laatste periodiek verslag over Triodos Values Fund International Equities.

- ☐ Ja, ik wil informatie over het volledige aanbod van Triodos Bank, Hoogstraat 139/3 in 1000 Brussel

Naam:
Voornaam: M/V
Straat: Nr: Bus:
Postcode: Gemeente:
Tel.: E-Mail:

Triodos Bank is verantwoordelijk voor het databestand waarin de door u verstrekte gegevens worden opgenomen.

U heeft recht op inzage van uw gegevens. U kan correctie of schrapping ervan eisen. De gegevens mogen gebruikt worden om u te informeren over onze activiteiten.

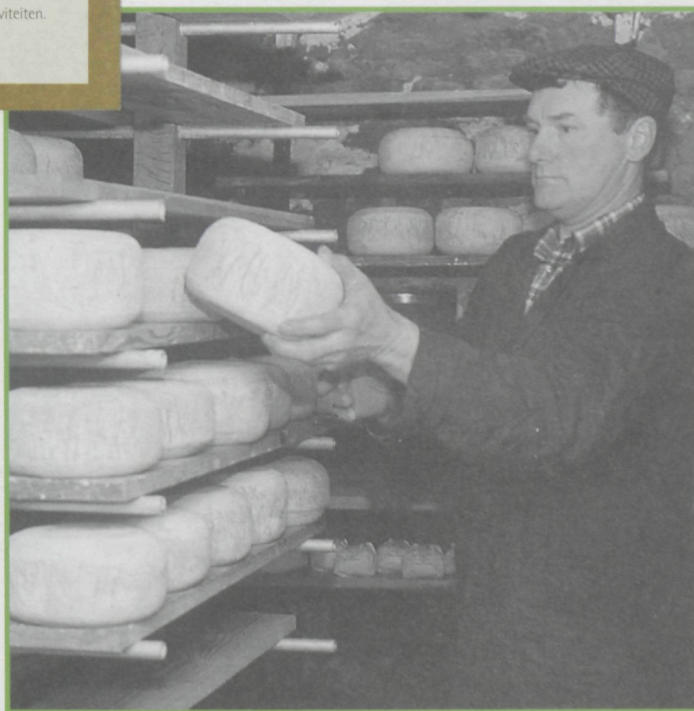
Indien u dit niet wenst, kruis dan dit vakje aan ☐

0221

...al weefsel van het platteland en de band met de
...e dat kwaliteit, want daar staat ze voor, haar prijs
...grepen.

ke samenwerking

...s Bank om in haar dagelijkse werking. Zo finan-
...keten vanaf de producent over de verwerkers tot
...sterke groei van de laatste jaren geeft aanleiding
...vens onderstreept het vertrouwen dat vanuit de
...de bank, de expertise en de goede zorg maar ook
...ls partner functioneert. Dat partnership manifeste-
...ke samenwerking en de financiële steun die de
...nismen uit de sector. En dan hebben we het over
...redi, Blivo, Velt, Nature et Progrès... en het plat-
...s de opstart een loyale partner is die vanzelfspre-
...kend heeft.

...es en projecten die maatschappelijke meerwaarden realiseren. Concreet
...betekent dit de financiering van initiatieven rond duurzame energie, de bio-
...logische land- en tuinbouw, natuur en milieuorganisaties, welzijns- en
...gezondheidsprojecten en -organisaties, fair trade en ontwikkelingssamen-
...werking, kansarmoedeprojecten, sociale huisvesting ...

Duurzaamheid en transparantie zijn sleutelwoorden in de uitgangspunten
van de bank. Want niet alleen financiert Triodos Bank enkel duurzame pro-
jecten, ze onderneemt zelf intern ook volgens de triple bottom line: rekening
houdend met de factoren people (menswaardig produceren, verantwoord
omgaan met medewerkers,...), planet (meer duurzaamheid, interne milieu-
zorg en afvalverwerking, verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen,
mobiliteit,...) en profit (verantwoord rendement, risico, groei,...).

Transparantie slaat op het doorzichtig maken van waar de bank mee bezig
is. Triodos Bank is de enige bank in België die op systematische wijze,
namelijk via Triodosbericht – het driemaandelijks klantenmagazine – de gefinancierde projecten openbaar maakt. De klant heeft immers recht om te weten waar zijn/haar geld naartoe gaat. Daarenboven kan je sparen en beleggen tegen marktvoorwaarden... met de mogelijkheid om solidair te zijn met organisaties die je via de bank kan laten genieten van een commissie of die jezelf kan bevoordelen met een spontane renteafstand.

Voor meer informatie over kredieten, kan u terecht bij onze biolandbouwexpert:
Philippe Lebeau (02/548.28.16) .

Voor sparen en beleggen, kan u terecht bij Nadia Wera (02/548.28.51).

U kan ons bereiken per e-mail: info@triodos.be of op onze website: www.triodos.be

Adres: Hoogstraat 139/3 te 1000 Brussel

VLAAMSE REGERING CAMPAGNE STADSVL

DS - Antwerpen, de grootste stad van Vlaanderen, telde eind februari van dit jaar welgeteld 238 inwoners meer dan een jaar geleden. Dat lijkt misschien banaal nieuws, maar het geeft wel een belangrijke trend aan. Voor het eerst sinds vele jaren heeft de stad meer nieuwkomers dan vertrekkers. De Vlaamse regering wil deze tendens stimuleren via een campagne die het wonen in de stad aanbeveelt.

De campagne "Thuis in de stad" wil de voordelen van het wonen in de stad in de kijker plaatsen. Dat zal gebeuren bij monde van een aantal bekende Vlamingen. Elk van hen gaat specifieke boodschap verkondigen en uitleggen waarom zij de stad als woonplaats verkiezen. Zo gaat Jan Hautekiet het hebben over stadsbossen en verklaart Chantal Pattyn haar liefde voor mode in de stad. Jan Hoet is het gezicht achter de "Thuis in de stad"-prijs, terwijl Veerle De Dobbelaere de renovatiepremie meer bekendheid moet geven. De campagne past in het stedelijk beleid van de Vlaamse regering, die een elftal centrumsteden wil promoten, waaronder Antwer-

pen, Gent, Hasselt, Brussels Hoofdstad, Vlaanderen rijk ter waarde 125.000.000. De brekende initiatieven van de stedelijke innoverende Vlaamse regering zijn jaar een aantal die de leefbaarheid van steden moet versterken. De aandacht voor de leefbaarheid, stadsvernieuwing en wonen.

De meeste Vlaamse steden zijn niet of nauwelijks bebost. De aanwezigheid van groen is gankelijkheid van de stad. Daarom wordt er getracht dat er te veel van elke stad is als groene omgeving en als zone van rust. Ze gaat dat doen in vier jaar 1000 hectare bebossen voor de stad. Het stadsbosproject is een breidingsbeleid van 2,4 miljard euro).

Drie goede redenen om Triodos Values Fund International Equities te kiezen

- U investeert in een **waardenvolle** wereld
- U belegt in een **ethisch** fonds dat u een aantrekkelijke opbrengst kan bieden
- U stimuleert bedrijven die op een verantwoorde manier ondernemen

Wilt u meer informatie?

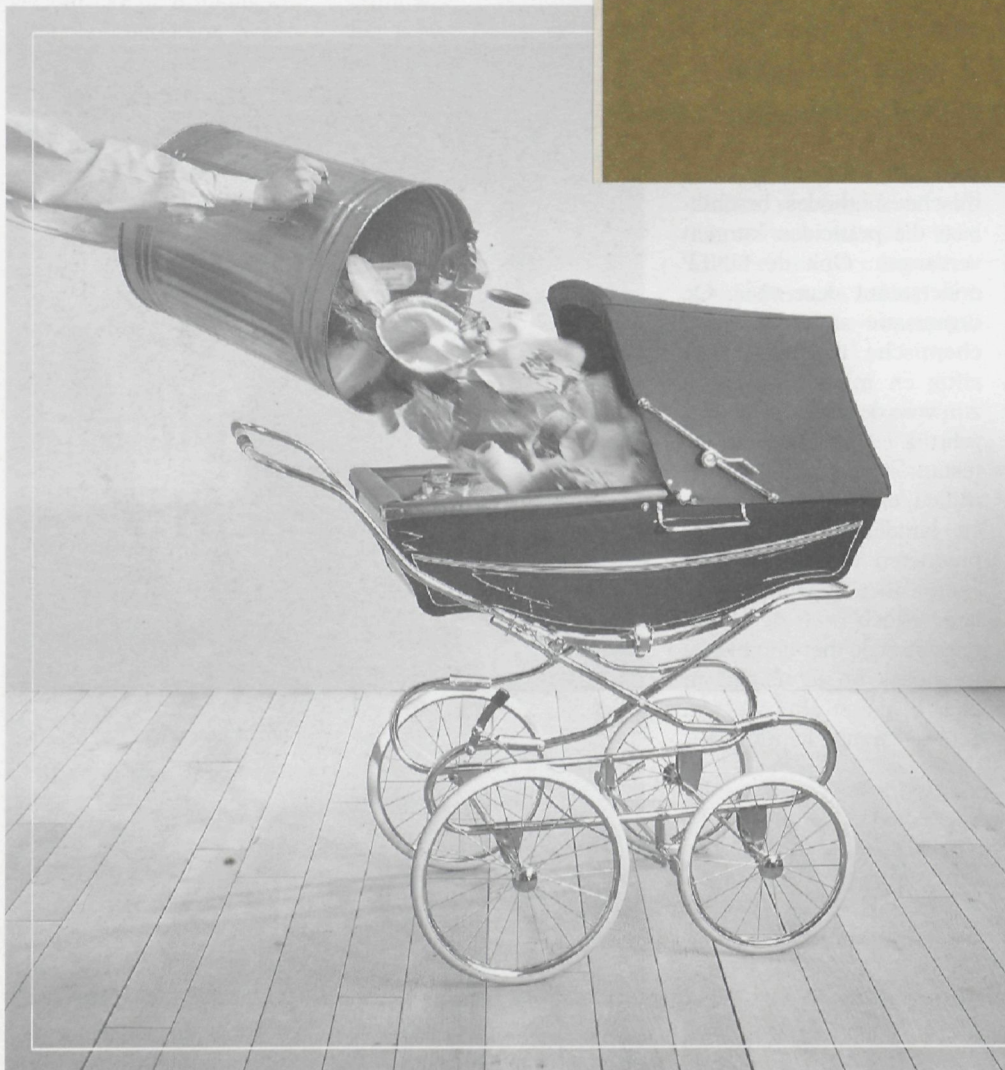
- Stuur de antwoordkaart terug
- Bel de beleggingslijn op **02/548 28 51** of fax op **02/548 28 29**
- Mail naar: **triodosvaluesfund@triodos.be**
- Surf naar **www.triodos.be**
- Triodos Bank, die instaat voor de financiële dienstverlening, heeft een netwerk van afgevaardigde agenten waar u terecht kan voor persoonlijk advies (lijst op aanvraag te bekomen)

Stuur of fax deze bon terug naar Triodos Bank, Hoogstraat 139/3 in 1000 Brussel - fax 02/548 28 29.

Port betaald door geadresseerde

Postzegel is
niet nodig

Triodos Bank nv
Hoogstraat 139/3
1000 Brussel

ONS AFVAL TERECHTKOMT!

Het afval dat we vandaag weggooien, is morgen niet verdwenen. Het komt op een of andere manier toch weer in ons milieu terecht. En er komt steeds meer. Is dat de erfenis die we onze kinderen willen nalaten? Of gaan we er vandaag nog iets aan doen?

De remedie is even simpel als efficiënt: ervoor zorgen dat we minder moeten weggooien. Vél minder.

Dat is perfect mogelijk. Met uw goede wil en met onze tips.

U vindt ze in onze brochure. Vraag ze aan, gebruik ze en gooi ze vooral niet weg.

Vraag de brochure bij

De Vlaamse Infolijn
0800-3 02 01
elke werkdag tussen 9 en 19 uur

VAM
OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ
VOOR HET VLAAMSE GEWEST

Gooi de toekomst niet weg.

Triodos Bank:

de bank voor de biolandbouw

Keuze voor bio

Een bank die resoluut kiest voor de biologische land- en tuinbouw is op zich onge-
woon. Maar als die bank reeds 21 jaar systematisch én exclusief die kaart trekt,
dan gaat het zeker om meer dan ingaan op marktopportunities.

Duurzaamheid als uitgangspunt

Voor Triodos Bank bestaat er slechts 1 vorm van landbouw en dat is duurzame land-
bouw. Duurzame landbouw is per definitie een ecologische landbouw die het agro-
ecosysteem respecteert en er de natuurwaarden mee helpt te ontwikkelen.
Duurzame landbouw is sowieso gezond, voor zowel de boer en zijn gezin als voor de
sociale omgeving, de consument op kop. Duurzame landbouw is tevens per definitie
sociaal: het familiaal gerund landbouwbedrijf dient terug zijn plaats te krijgen in het sociaal weefsel van het platteland en de band met de
consument dient weer aangehaald te worden. Duurzame landbouw is leefbaar in die mate dat kwaliteit, want daar staat ze voor, haar prijs
moet krijgen en dat de prijsvorming gebeurt volgens haar eigen logica, ecopremies inbegrepen.

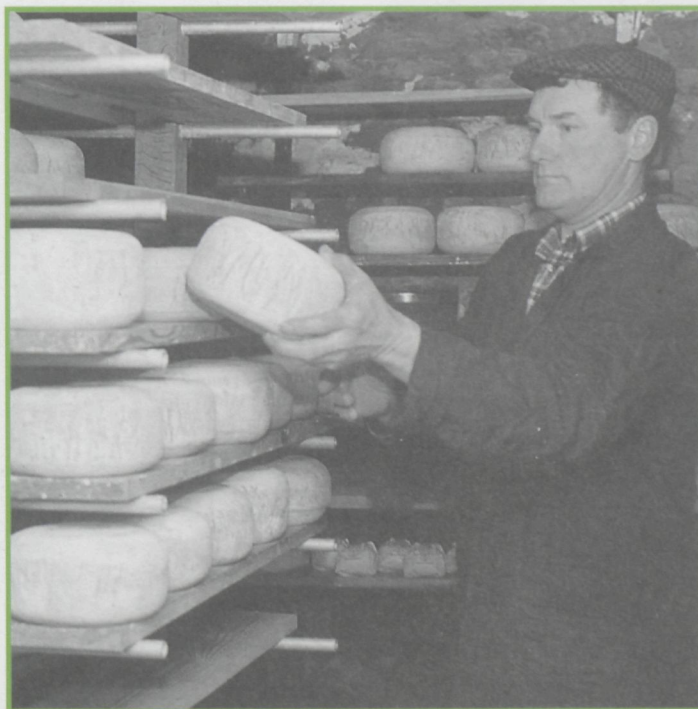
Financiële en inhoudelijke samenwerking

Die uitgangspunten zet Triodos Bank om in haar dagelijkse werking. Zo finan-
cierien wij de hele biolandbouwketen vanaf de producent over de verwerkers tot
de distributie in de winkels. De sterke groei van de laatste jaren geeft aanleiding
tot heel wat financieringen. Tevens onderstreept het vertrouwen dat vanuit de
sector geschonken wordt aan de bank, de expertise en de goede zorg maar ook
het belang van een bank die als partner functioneert. Dat partnership manifes-
teert zich ook in de inhoudelijke samenwerking en de financiële steun die de
bank geeft aan zowat alle organisaties uit de sector. En dan hebben we het over
Bioforum, Belbior, Probila, Naredi, Blivo, Velt, Nature et Progrès... en het plat-
form 10/10 waar de bank sinds de opstart een loyale partner is die vanzelfspre-
kend het manifest mee ondertekend heeft.

*Triodos Bank is actief in 3 landen: België, Nederland en het Verenigd Koninkrijk en is gespecialiseerd in de financiering van bedrijven, organisa-
ties en projecten die maatschappelijke meerwaarden realiseren. Concreet
betekent dit de financiering van initiatieven rond duurzame energie, de bio-
logische land- en tuinbouw, natuur en milieuorganisaties, welzijns- en
gezondheidsprojecten en -organisaties, fair trade en ontwikkelingssamen-
werking, kansarmoedeprojecten, sociale huisvesting ...*

*Duurzaamheid en transparantie zijn sleutelwoorden in de uitgangspunten
van de bank. Want niet alleen financiert Triodos Bank enkel duurzame pro-
jecten, ze onderneemt zelf intern ook volgens de triple bottom line: rekening
houdend met de factoren people (menswaardig produceren, verantwoord
omgaan met medewerkers,...), planet (meer duurzaamheid, interne milieu-
zorg en afvalverwerking, verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen,
mobiliteit,...) en profit (verantwoord rendement, risico, groei,...).*

*Transparantie slaat op het doorzichtig maken van waar de bank mee bezig
is. Triodos Bank is de enige bank in België die op systematische wijze,
namelijk via Triodosbericht - het driemaandelijks klantenmagazine - de gefin-
ancierde projecten openbaar maakt. De klant heeft immers recht om te
weten waar zijn/haar geld naartoe gaat. Daarenboven kan je sparen en beleg-
gen tegen marktvoorwaarden... met de mogelijkheid om solidair te zijn met
organisaties die je via de bank kan laten genieten van een commissie of die
jezelf kan bevoordelen met een spontane renteafstand.*

**Voor meer informatie over kredieten, kan u terecht bij onze biolandbouwexpert:
Philippe Lebeau (02/548.28.16) .**

Voor sparen en beleggen, kan u terecht bij Nadia Wera (02/548.28.51).

U kan ons bereiken per e-mail: info@triodos.be of op onze website: www.triodos.be

Adres: Hoogstraat 139/3 te 1000 Brussel

MARK DUBRULLE, MEDESTICHTER VAN BBL, OVER DE BARENSWEEËN BIJ DE GEBOORTE VAN DE BELGISCHE MILIEUKOEPEL, NU 30 JAAR GELEDEN

De geboorte van de Belgische milieukoepel

Tekst: Joris Gansemans

Dit jaar viert de koepel van milieuverenigingen BBL-IE haar dertigste verjaardag. In de loop van de tijd splitste BBL-IE zich op in vier aparte organisaties, verdeeld over de verschillende gewesten – Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, Inter-Environnement Wallonie, Inter-Environnement Bruxelles en de Brusselse Raad voor het Leefmilieu. Momenteel werken de vier koepels in los verband samen. Maar het was ooit anders. Mark Dubrulle, een van de grondleggers van de milieubeweging in België, vertelt hoe het allemaal begon.

"Het zit een beetje in mijn aard om altijd dingen op te starten. Louter toevallig kwam ik in contact met gelijkgezinden – mensen die ook begaan waren met het leefmilieu. Zo rijpte de gedachte om een nationale koepel op te richten. En dat hebben we dan ook gedaan."

Het leven van Mark Dubrulle staat in het teken van het leefmilieu. Tijdens zijn carrière was hij actief als milieuactivist, als grondlegger van Agalev en als adviseur van bedrijven die betrokken zijn bij de milieuproblematiek. Momenteel is Dubrulle zelfstandig consultant. In die functie begeleidt hij onderhandelingen tussen overheid en industrie in heel Europa. Hij helpt mee naar het zoeken van consensus bij overleg tussen de bedrijfswereld en het beleid. Een deel van zijn ervaring deed hij op in het begin van de jaren zeventig. Toen stond hij mee aan de wieg van de Bond Beter Leefmilieu / Inter-Environnement.

MR: "U hebt al een bewogen carrière achter de rug. Na een opleiding als schipper, bent u begonnen als PR-manager bij het internationaal adviesbureau Hill and Knowlton. Waarom koos u nadien om de richting van de milieubescherming in te slaan?"

Mark Dubrulle: "In mijn jeugd wilde ik eigenlijk maar één ding: gaan varen. Het was mijn droom om kapitein op de lange vaart te worden. Daarom heb ik twee jaar als cadet op schepen meegevaan. Tijdens die training kwam ik intens in contact met de natuur. Daarbij is mij vooral het gevoel van kleinheid bijgebleven. Ik herinner me nog goed dat we op een schip zaten tussen de Bermuda's en Amerika - in een hevige storm. Op een gegeven ogenblik kwamen er golven van meer dan vijftien meter hoog op het schip af. Dat deed me beseffen wat voor kracht de natuur heeft. Je kan de natuur niet wegcijferen, zelfs niet met de meest geavanceerde technologie. Maar ook de mooie dingen zijn me bijgebleven. De zonsondergangen op zee, de weidsheid van de oceaan. Het moment waarop we de monding van de Kongostroom passeerden, op weg naar Matadi. Maar zelfs in die tijd - we spreken hier van het begin van de jaren zestig - waren de zeeën al sterk vervuild. Soms zag je in het midden van de oceaan gigantische olieplekken drijven, of wrakstukken. Dat heeft me geleerd dat de aarde eindig is, dat we echt moeten oppassen met wat we doen."

"Omdat mijn ogen te slecht waren, kon ik geen kapitein worden. Ik ben toen teruggekomen naar België. Na mijn studies ben ik dan begonnen als communicatie-expert bij het adviesbureau Hill and Knowlton. Daar begeleidde ik bedrijven die te maken hadden met milieuproblemen. Dat was heel vooruitstrevend in die tijd. Via mijn werk kwam ik in contact met Dominique de Wasseige, die toen het tijdschrift *La Maison* uitgaf. *La Maison* was een vakblad voor architecten, maar de Wasseige wou zijn tijdschrift in een andere richting sturen. Hij wou schrijven over de bescherming van het stedenschoon en over het leefmilieu. Zo kwam hij bij mij terecht. Heel toepasselijk kwamen we met de naam *Environnement* op de proppen - een heel nieuw begrip in die tijd."

"Tijdens de gesprekken die we voerden over het nieuwe tijdschrift van Dominique de Wasseige, ontdekten we dat er een enorme lacune was in ons land. In België werd bijna geen aandacht geschonken aan de kwaliteit van het leefmilieu. Elders in de wereld was dat anders. In de Verenigde Staten bijvoorbeeld, waar de Sierra Club die taak had opgenomen. Of in Nederland, waar de Stichting Natuur en Milieu was opgericht. Het was ook de tijd van boeken zoals *Silent Spring* van Rachel Carson. Dat alles hielp mee om de publieke opinie wakker te schudden. Er klopte iets niet met het idee van de ongebreidelde economische expansie."

Via Dominique de Wasseige kwam ik contact met Michel Didisheim. Die was op dat ogenblik kabinetschef van toenmalig Prins Albert. Hij had contact met heel wat mensen die zich zorgen maakten over het ontbreken van een georganiseerde milieubeweging in België. En zo hebben we elkaar op een middag ontmoet in het Brusselse mosselrestaurant *Chez Léon*."

"Het was een divers gezelschap dat daar samen was gekomen. Naast Didisheim, de Wasseige en ik, waren er politici en academici. Professor Jan

Tanghe bijvoorbeeld, toen al een echt visionair, had een grote inbreng. Pierre Dulieu, toen kabinetschef bij de eerste Waalse minister van Ruimtelijke Ordening Califice, en Baudouin de Bus, PR-man, waren eerder praktisch aangelegd. Het waren allemaal dertigers en veertigers uit het establishment die hun ervaring wilden inzetten voor het Goede Doel. Ons eerste idee was om een sterke drukingsgroep op te zetten om het beleid te beïnvloeden."

MR: "Al die mensen waren afkomstig uit het betere milieu: zakenmensen, academici en politici. Wat dreef jullie om een georganiseerde milieubeweging op stapel te zetten?"

Michel Didisheim, sleutelfiguur bij de oprichting van de milieukoepel in België

Mark Dubrulle: "We hadden elk een verschillende, persoonlijke motivatie voor de oprichting van BBL. Enkel van ons waren bezorgd om het behoud van het stedelijk schoon, anderen waren idealisten die opkwamen voor het behoud van het groen. Maar niemand van ons was lid van bestaande natuurverenigingen. Toch wilden we de maatschappij in beweging brengen. Gezien de achtergrond van de leden van het clubje, dachten aan een soort Civic Trust, zoals in Engeland. Het moest een vereniging worden waar de verschillende maatschappelijke groepen elkaar konden vinden. We zijn toen gaan praten de ondernemerswereld - onder meer met de voorzitter van het VBO (Verbond van Belgische Ondernemers) - en met de vakbonden. De ondernemers zeiden: 'Wij moeten enkel produceren. De consequenties die zijn niet voor ons.' De vakbonden vonden het milieu geen sociale strijd waard. De arbeider moest een biefstuk op zijn bord hebben en meer niet."

"We waren erg ontgoocheld door die reacties. Wat konden we doen? We hadden geen achterban, geen geld en we waren totaal onbekend. Al snel werd ons duidelijk dat we de basis zelf moesten mobiliseren. Na een uitgebreide inventarisatie riepen we een groot deel van de bestaande ver-

enigingen bij elkaar. Maar ook nu was het enthousiasme niet bijster groot. Zeker de bestaande verenigingen voor natuurbescherming zaten niet te wachten op een nationale koepel. Zij wilden liever hun eigen boontjes doppen. Dat het project uiteindelijk wel slaagde was vooral te danken aan de persoonlijkheid van Michel Didisheim. Hij gelukte erin via zijn diplomatieke doorzicht de verenigingen toch bij elkaar te brengen."

"Milieuactivisten en natuurbeschermers hebben ons - vooral in het begin - vaak verweten dat we een elitair clubje waren. We behoorden niet tot de toenmalige verenigingen en daar knelde het schoentje. Maar vanaf de start van BBL hebben we de taak als koepel op ons genomen. Het secretariaat stond in voor de ondersteuning van de aangesloten verenigingen."

"Ik heb BBL geleid tot het einde van de jaren zeventig. Toen ben ik scheep gegaan met Luc Versteyle, bij de oprichting van Agalev. Bij de eerste rechtstreekse verkiezingen voor het Europees parlement kwam ik op als kandidaat. Maar ik werd niet verkozen. Toen ik terug wou komen bij BBL, vond de raad van bestuur dat mijn politiek engagement te ver was gegaan. Dat was voor mij het signaal om een andere koers te gaan varen. Ik ben terug naar het bedrijfsleven gegaan. Maar de rest van mijn carrière ben ik als manager en consultant steeds innig met de milieuproblematiek verbonden gebleven."

MR: "Laten we even een sprong maken: van de geboorte van BBL naar vandaag. Wat zijn de grote verschillen die u merkt met de milieubeweging die u meehielp opstarten en het karakter van BBL anno 2001?"

Mark Dubrulle: "De opvallendste trend die ik zie is dat de milieubeweging de laatste jaren enorm geprofessionaliseerd is. De verschillende verenigingen leggen een zeer grote kundigheid en maturiteit aan de dag. Wij waren amateurs en deden veel op het gevoel. Nu is de milieubeweging een volwaardige gesprekspartner geworden, met heel wat technische bagage. Maar dat zorgt ervoor dat de aard van de beweging verandert. Het activisme en militantisme is grotendeels ingeruild voor overleg en educatie."

"De milieubeweging heeft vandaag de dag een belangrijke rol en moet die ook vervullen. De opkomst van de groene politieke partijen heeft niet geleid tot een ommekeer in het beleid. Het grote probleem van de groenen in de regering is dat ze niet langer zuiver kunnen zijn. Ze zijn te fel gebonden door de regels van de politiek. En ze missen geloofwaardigheid en maturiteit. De milieubeweging kent die beperkingen niet, zij kan nog zuiver zijn. Ze moet het beleid aan de kaak stellen, wantoestanden aanklagen. Maar nog belangrijker vind ik dat ze constructieve alternatieven aandraagt en werkt aan de opvoeding van de burger. Enerzijds krijgt die het gevoel dat alles al beter gaat. We zamelen ons afval in, er komt meer natuur. Maar anderzijds voelt hij zich machteloos. Wat kan je in hemelsnaam als individu doen aan de klimaatsverandering? Of aan de aantasting van de ozonlaag? Daar zie ik een belangrijke taak weggelegd voor organisaties als BBL. De koepel moet samen met haar leden werken aan de opvoeding van de burger. Ze moet nieuwe pistes aanwijzen, die mensen gemakkelijker kunnen volgen."

De milieubibliotheek van BBL

De milieubibliotheek is open elke maandag en dinsdag van 9u30 tot 12u30 en van 13u30 tot 16u30. Bezoekers maken best eerst een afspraakje.

We bieden je 19.000 boeken en 300 tijdschriften ter inzage aan, naast gratis brochures over een hele reeks milieuthema's. Uitleen kan niet, maar kopies maken wel.

Schriftelijke en telefonische aanvragen en e-mail worden zo snel mogelijk beantwoord.

Meer info bij Sofie Müsing op tel: 02.282.17.38, fax: 02.230.53.89, e-mail: milieu.bibliotheek@bblv.be, via onze website <http://www.bondbeterleefmilieu.be> kan je ons bibliotheekbestand raadplegen.

Vergif op uw bord: nut en risico's van voedingsadditieven

Cécile Voss, Uitgever: Test Aankoop en de Verbruikersbeschermingscentrale Ostbelgien (VSZ), 2000, Prijs: 562 BEE, ISBN: 90-76229-19-8, Pag.: 227, Bestellen kan via de website van www.test-aankoop.be of bij de Verbruikersunie Test-Aankoop, Hollandstraat 13, 1060 Brussel.

Voor wie graag weet wat ie eet, bevat dit boekje een schat aan informatie: een overzicht van alle voedingsadditieven die momenteel in de Europese Unie gebruikt mogen worden: de beruchte E-nummers. Handige schema's, duidelijk taalgebruik, overzichtelijke opsommingen: stuk voor stuk goede redenen om de inleiding eens niet diagonaal te lezen. Cécile Voss belicht bovendien verschillende aspecten: geschiedenis en ontwikkeling, het verschil tussen chemische en natuurlijke additieven, gevolgen voor de gezondheid. Ook de lijsten met additieven zijn zeer overzichtelijk: de verschillende soorten additieven (kleurstoffen, glansmiddelen, smaakversterkers) worden apart besproken. Elk additief krijgt een eigen fiche met daarop de belangrijkste kenmerken, dankzij duidelijke symbolen weet je meteen of een additief schadelijk is of niet. Erg handig zijn ook de verschillende registers en het boodschappenlijstje op de laatste bladzijde: zo weet je in een oogopslag welke producten/additieven te mijden zijn.

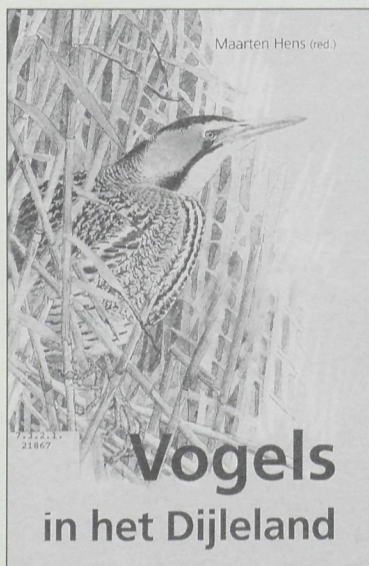
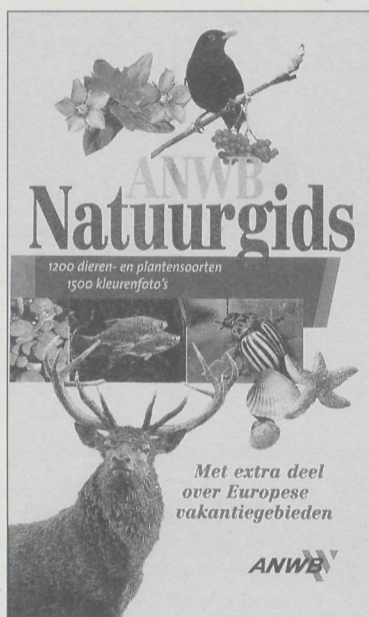
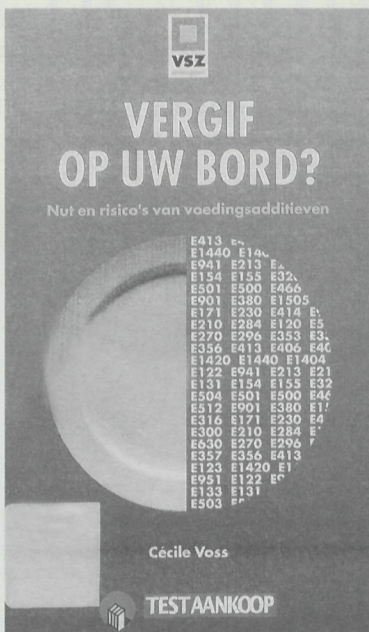
ANWB natuurgids, Ursula Stichmann-Marny (red.), ANWB Tirion, Prijs: 475 Bf, ISBN: 90-18-01363-3, Pag.: 544, Boekhandel

De ANWB Natuurgids bevat 1200 beschrijvingen van planten- en diersoorten en telt 1500 kleurenfoto's. Het is een handig, compact boekje: het juiste formaat om mee op reis of wandeling te nemen. Door de handige kleurencode vind je snel wat je zoekt: basisinformatie over fauna en flora in Europa. De linkerbladzijde bevat telkens 5-6 bondige beschrijvingen, rechts vind je de bijhorende kleurenfoto's.

Bedrijvig in milieuzorg Presti 4 en milieucharters: de praktijk van preventie,

Openbare Afvalstoffenmaatschappij van het Vlaams Gewest (OVAM), december 2000, Prijs: 500 BEE, Publicatie nr.: D/2000/5024/23, Pag.: 333, Bestellen: Verkoop- en uitleendienst de OVAM, Kan. De Deckerstraat 22-26, 2800 Mechelen, tel: 015.28.41.45, fax: 015.20.32.75

In deze OVAM publicatie worden een hele reeks brongerichte maatregelen beschreven die door de bedrijven werden genomen in uitvoering van hun bedrijfsmilieucharter. Dit charter bevat een engagement om continue verbetering na te streven op milieugebied. De Milieucharter-projecten of "Presti 4-projecten" vormen het bredere kader voor deze maatregelen. Het boek geeft uitleg bij de verschillende Milieucharters die de Vlaamse provincies hebben afgesloten. De nadruk ligt daarbij op de preventiemaatregelen die in de periode 1994-1999 door de bedrijven in het kader van het Presti 4-project werden genomen. Aan de hand van een zestigtal gedetailleerde, praktijkgerichte omschrijvingen krijgen we een duidelijk beeld van

de milieumaatregelen die uitgewerkt en toegepast werden in hun productieproces. Het blijkt duidelijk dat preventie loont, zowel voor het bedrijf als voor het milieu. Een interessant boek voor al wie bezig is met afval en de afvalproblematiek, vooral omdat er met vele praktijkvoorbeelden aangetoond wordt dat op een milieuvriendelijke manier produceren ook economisch rendabel kan zijn. De mythe dat de zorg voor het milieu en economische belangen elkaars tegenpolen zijn wordt zo beetje bij beetje doorprikt.

Energie bewust natuurlijk: reisverplaatsingen in de context van duurzame ontwikkeling, Jo Bultinck, Dienst milieubeleid, Provinciebestuur West-Vlaanderen, Brugge maart 2001, 60 pag. Bestellen/ informatie: Dienst milieubeleid Provinciehuis Boeverbos, Koning Leopold III-laan 41, 8200 St-Andries, tel: 050.40.35.50

Voor je het hele gezin in de auto laadt voor de zomerse trek zuidwaarts, lees je best eens deze brochure: je vindt er een heleboel informatie over duurzaam toerisme en reisverplaatsingen. De eerste drie delen bieden een theoretisch kader - wat zijn duurzaam toerisme en duurzame ontwikkeling - met talrijke praktijkvoorbeelden en verwijzingen naar verschillende organisaties en initiatieven. Deel 4 en de verschillende bijlagen bevatten praktische tips, een tabel om je jaarlijks energieverbruik in reizen en huishouden te berekenen en 5 gouden regels voor energiebewust comfortabel reizen. Door de talrijke voorbeelden, de vlotte toon en de no-nonsense lay-out is dit een bijzondere brochure, een puik staaltje van overheidscommunicatie nieuwe stijl.

Vogels in Het Dijleland, Maarten Hens (red), Vrienden van Heverleebos en Meerdalwoud vzw i.s.m. De Wielewaal afdeling Leuven, 2000, Pag.: 338, Prijs: 10 euro (+ evt. verzendingskosten), Bestellen: Vrienden van Heverleebos en Meerdalwoud vzw, Waversebaan 66, 3001 Leuven, tel.: 016.23.05.58. Bestellen kan schriftelijk of telefonisch.

Knobbelzwanen, boomklevers, watersnippen, kluten en de anderen spelen de hoofdrol in Vogels in het Dijleland, het jaarbulletin 2000 van De Vrienden van Heverleebos en Meerdalwoud. Er bestaat in het Dijleland een lange traditie van vogelwaarnemingen en in deze publicatie wordt een overzicht gegeven van alle soorten die er in de 20ste eeuw waargenomen werden, al ligt de nadruk op de laatste 25 jaar. Een must voor ornithologen en vogelliefhebbers en iedereen die interesse heeft in de ecologie van dit unieke gebied.

Mythen van de landbouw: feiten tegenover vooroordelen en misvattingen. Argumenten voor biologische landbouw, Manuel Schneider, Platform Biologica, oktober 2000, Prijs: 10 NGL Pag.: 40, Bestellen: Platform biologica, Postbus 12048, 3501 AA Utrecht, tel: ++.31.30.233.99.70, fax: ++.31.30.230.44.23, e-mail: info@platformbiologica.nl - website: www.platformbiologica.nl Dit miniboekje is eigenlijk een spiekbriefje: een handig geheugensteuntje bij het weerleggen van

Tekst: Sofie Müsing

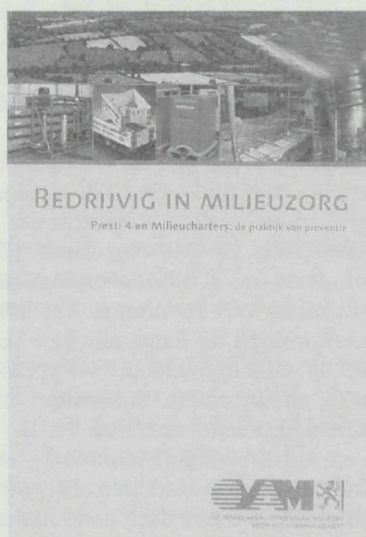
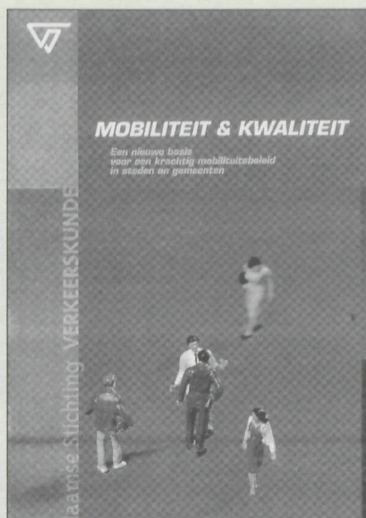
een aantal hardnekkige vooroordelen en mythen over (biologische) landbouw. Schneider weerlegt en argumenteert aan de hand van "harde" feiten: cijfermateriaal en conclusies uit wetenschappelijk onderzoek. Wat hij zegt, is niet nieuw of wereldschokkend maar hij brengt het zonder poeha of demagogie. Uit zijn aanpak blijkt eens te meer dat vooroordelen vaak ten dele berusten op verkeerd begrepen of halve waarheden. Het opzet is simpel: de mythe in kwestie wordt gevolgd door het droge. Hiervan is waar..., een bondige argumentering, conclusie en verwijzingen naar bronnenmateriaal. Jammer dat de Duitse tekst enkel vertaald en niet bewerkt werd, het was bijvoorbeeld interessant geweest ook Nederlandstalige werken en websites op te nemen in de lijstjes "literatuur ter verdieping" en "internet".

Mobiliteit en kwaliteit: een nieuwe basis voor een krachtig mobiliteitsbeleid in steden en gemeenten. Willy Miermans, Jos Zuallaert, et al. Vlaamse Stichting Verkeersveiligheid i.s.m. Kluwer, Pag. 180, ISBN: 90-5583-749-0, Prijs: 850 BEF (21.08 EURO) verzendingskosten inbegrepen. Bestellen bij: VSV, H. Consciencestraat 1, 2800 Mechelen, tel: 015.440.921, fax: 015.440.998, e-mail: vsv@online.be website: www.verkeerskunde.be

Kwaliteitszorg doet langzaam maar zeker zijn intrede in de openbare sector, ook binnen het kader van een gemeentelijk mobiliteitsbeleid. Het boek steunt op de praktijkervaring die tijdens het onderzoeksproject "Kwaliteitszorg in het gemeentelijk mobiliteitsbeleid" opgedaan werd bij verschillende gemeenten. De tijd dat gemeentelijk mobiliteitsbeleid synoniem was met een ad hoc beleid van de schepen van Openbare Werken is voorbij, beleid voeren is meer dan technisch-praktische aspecten het verkeer regelen. Mobiliteit is meer dan verkeer of vervoer: duurzaamheid is ook hier het streefdoel. Daarom is er nood aan een kritische analyse van beleidsprocessen op gemeentelijk niveau, aan een lange termijn visie en een integraal beleid.

De auteurs leggen de nadruk op processen om tot kwaliteitszorg te komen: kapstok zijn de 7 aandachtspunten voor een goed beleid: communicatie en overleg met de burger, interne communicatie, medewerkersbeleid, financieel beheer, samenwerking met externe partners en beleidsrapportage en evaluatie. Ondanks de gedegen theoretische onderbouw en aanzetten tot reflectie is het een echt doe-boek geworden. Je kan er meteen mee aan de slag: geen kant en klare oplossingen maar een duidelijk en gedifferentieerd parcours om tot kwaliteitszorg te komen en het eigen beleid te toetsen. Niet belerend maar motiverend, de toon is beslist realistisch en kordaat te noemen: geen overdreven pessimisme, geen klaagzangen. Moeilijk gaat immers ook en defaitisme loont niet. Een krachtig recept voor een nieuwe beleids-cultuur.

Ankora Jaarboek 1999, Nieuwborg. H. (red.), 2001, Antwerpse koepel voor Natuurstudie Provincie Antwerpen, Pag.: 200, ill. en foto's, ISBN: 90-6625-023-2. Tot 7/2001 kost het boek 350 BEF, nadien 450 BEF. Bestellen: Provinciaal Instituut voor Hygiëne, Kronenburgstraat 45, 2000 Antwerpen, bij Dirk Vandenbussche (03.259.12.49) of Mieke Hoogewijs (03.259.12.42), e-mail: natuur@pih.provant.be, website: <http://www.provant.be/pih/ankora>.

Het tweede jaarboek van de Antwerpse Koepel voor Natuurstudie belicht aan de hand van 8 vlot-lezende artikels uiteenlopende projecten uit het jaar 1999. De projecten worden uitvoerig belicht, en dankzij de vele kleurenfoto's, illustraties, duidelijke diagrammen en de verzorgde lay-out krijg je een goed en mooi beeld van wat er in de provincie Antwerpen reilt en zeilt op het gebied van natuurstudie.

Daarna volgt een kort overzicht van de activiteiten van de verschillende themagroepen. Het laatste deel van het jaarboek is opgevat als een naslagwerk: een literatuuroverzicht van publicaties m.b.t. tot natuurstudie, het uitgebreide register maakt het geheel snel toegankelijk.

Hemelwater gebruiken! Een handleiding voor gebruik van regenwater in huis,

Paul van den Bossche, Eric Jansseune, Peter Thoelen, Vibe publicatie 7 oktober 2000 3de herwerkte uitgave, Pag.: 72, Prijs: 500 BEF (400 BEF voor Vibe-leden) + verzendkosten

Bestellen: Vibe Vlaams instituut voor Bio-ecologisch bouwen en wonen. Statiestraat 43, 2600 Berchem, tel: 03/239 74 23 fax: 03.230.91.26 e-mail: info@vibe.be website: www.vibe.be

Aan regenwater geen gebrek en 't kost niets... Twee heel goede redenen om het vaker te gebruiken. Drinkwater wordt immers schaarser en duurder. In 72 bladzijden beantwoordt dit standaardwerk alle mogelijke vragen i.v.m. het gebruik van regenwater in en rond het huis: van watervraag en waterkwaliteit over de technische kant van de zaak tot een evaluatie van de milieuwinst en het kostenplaatje.

Alle aspecten worden duidelijk besproken en geïllustreerd, ondanks het technische karakter van de materie is het boek vlot leesbaar. Doe-het-zelfers vinden hier een heleboel praktische informatie over verschillende toepassingen en systemen, die ook voor iets minder handige regenwatergebruikers van pas komt: zo kan je een geïnformeerde keuze maken.

Brochure kernuitstap. Arbeid & Milieu publiceerde in april de brochure 'De kernuitstap, het waarom en de gevolgen'. De brochure bespreekt het gebruik van kernenergie voor elektriciteitsopwekking tegen de achtergrond van de duurzame ontwikkeling. De brochure benadert het Belgische kernuitstapsscenario vanuit ecologisch, sociaal en economisch standpunt. De bedoeling is een duidelijk overzicht te geven van alle pro's en contra's. De brochure is gericht op het brede publiek.

Omdat de beslissing om al dan niet uit kernenergie te stappen gebaseerd zou moeten zijn op een maatschappelijke discussie, besteedt de brochure uitgebreid aandacht aan de visie van de verschillende betrokken actoren. Aan het woord komen: milieubewegingen, vakbonden, elektriciteitsproducenten, bedrijven, wetenschappers...

Arbeid & Milieu publiceert deze brochure in opdracht van staatssecretaris Deleuze en in samenwerking met STEM, Ecopower, ABVV en ACV. De brochure is ook beschikbaar in het Frans. Gratis te bestellen bij: Arbeid & Milieu, Statiestraat 179, 2600 Berchem, tel. 03.218.74.72, fax 03.218.80.77, secretariaat@ a-m.be, <http://www.xs4all.be/~armilieu>

MILIEUORGANISATIES EN CONSUMENTENBONDEN EISEN WETTELIJKE OMZETTING MILIEURECLAMECODE

Groene reclamejongens leiden consument om de tuin

Tekst: Esmeralda Borgo

Misleidende groene reclame is bij wet verboden. Toch blijven onterechte beweringen op producten en advertentiebladen schering en inslag. De vele, onduidelijke groene logo's maken de verwarring van de consument compleet. Daarom lanceerde de Commissie voor Milieuetikettering en Milieureclame in 1998 de Milieureclamecode. Na bijna drie jaar stellen milieu- en consumentenorganisaties vast dat het huidige, autodisciplinaire systeem onvoldoende vruchten afwerpt. Daarom vragen ze een strikte regelgeving.

De Milieureclamecode legt de grenzen vast waarbinnen producenten, distributeurs en adverteerders zich veilig kunnen bewegen om hun producten en diensten aan te prijzen. Anderzijds wil de Code de consument beschermen, zodat adverteerders geen misbruik maken van diens bekommernis om het leefmilieu. De Code werd in 1998 opgesteld door de Commissie voor Milieuetikettering en Milieureclame (CMER). Deze commissie was al in 1995 door de toenmalige federale minister van Economie, Elio Di Rupo, geïnstalleerd binnen de Raad voor het Verbruik. De CMER is samengesteld uit vertegenwoordigers van de producenten, distributie, middenstand en reclamesector enerzijds en de consumenten- en milieubeweging anderzijds. Iedereen – zowel individuele consumenten als organisaties kunnen inbreuken tegen deze code melden aan de Jury voor Eerlijke Praktijken inzake Reclame

De consument moet beschermd worden tegen misleidende reclame, vinden milieu- en consumentenbonden.

(JEP). Die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de sector. De JEP onderzoekt de klacht en pleegt vervolgens overleg met de betrokken producent of adverteerder. De CMER evalueert jaarlijks de effectiviteit van het systeem op basis van de klachtenbehandeling door de JEP. De wet voorziet immers dat de Milieureclamecode, indien nodig, bindend gemaakt kan worden.

De autodisciplinaire aanpak zou kunnen leiden tot een snelle en flexibele aanpak bij overtredingen. Dat is althans wat de consumenten- en milieuorganisaties destijds hoopten. Na bijna

Wasproducten minder milieuvriendelijk

Klachten kunnen indirect een gunstig effect hebben. Nadat BBL vastgesteld had dat Delhaize op verschillende van haar was- en reinigingsproducten om onduidelijke redenen de absolute term "milieuvriendelijk" gebruikte en dit gemeld had aan de JEP, kwam deze laatste tot het besluit dat deze term vervangen moest worden door "milieuvriendelijker". Zowel

Delhaize als BBL vonden dat dit weinig zoden aan de dijk bracht. Delhaize sloeg de aanbeveling van de JEP bijgevolg in de wind en koos eerder voor overleg met onder meer BBL en de voorlopers uit de sector om te komen tot een duidelijke set van criteria voor ecologische was- en reinigingsmiddelen.

Batterijen altijd vervuילend

Eén van de 21 klachten die BBL indiende in 2000, had betrekking op de inzamelzakjes van Bebat. "Batterijen deponeren, de natuur respecteren", zo staat er op de zakjes te lezen. Preventie en hergebruik zijn echter een betere aanpak om "de natuur te respecteren", dan het selectief inzamelen en recyclen van wegwerpbatterijen, meende BBL. Negen maand na melding aan de JEP komt deze jury tot het oordeel dat het hier toch gaat om een "positief gedrag aan te moedigen uit eerbied voor het milieu". De JEP geeft wel aan dat zij in eerste instantie de mening toegedaan was dat de slogan niet conform de milieureclamecode was. De begeleidingscommissie die toezicht houdt op de werkzaamheden van Bebat was het hier echter niet mee eens en gaf aan dat de reclame als doel had het gedrag van de consument te wijzigen naar "waar hij over geen alternatieven beschikt om de natuur te respecteren". De termijn waarbinnen de JEP andere klachten verwerkte, liep van 3 tot 31 weken. Zes van de klachten uit 2000 zijn nog niet verwerkt.

drie jaar en na de publicatie van twee ongunstige evaluatieverslagen willen zij niet langer aan het lijntje worden gehouden. Daarom eisen ze de effectieve uitvoering van de wet.

Op 20 maart 11. werd het tweede evaluatieverslag goedgekeurd. Hoewel er duidelijke meningsverschillen zijn omtrent de besluiten en de vooruitzichten, is de hele Commissie het wel eens over een hele reeks knelpunten. De behandelingstermijn van de klacht is meestal langer dan de reclamecampagne zelf. Daardoor hebben aanbevelingen van de JEP geen effect meer. Die aanbevelingen hebben trouwens geen enkele bindende kracht. De opvolging ervan in toekomstige reclamecampagnes of bij etikettering wordt niet systematisch gecontroleerd. Consumenten- en milieuorganisaties stellen vast dat vele knelpunten eigen zijn aan een zelfregulerend systeem: het gebrek aan onafhankelijkheid, geen afdwingbaarheid, geen beroepsprocedure. Het systeem is onvoldoende transparant: zo heeft de Commissie te weinig kijk op de inhoudelijke afhandeling van de klachten. Dat bemoeilijkt de evaluatie nog eens extra. Het legt ook niet de nodige flexibiliteit (op het vlak van procedure, bevoegdheden en interpretatie van de Code) aan de dag, hetgeen toch verwacht mag worden van een autodisciplinair, vrijwillig systeem. Ook de inhoudelijke afhandeling van de klachten laat te wensen over. In meerdere gevallen was de oplossing die de JEP aanreikte in haar adviezen tot wijziging geen afdoend middel om de misleiding weg te werken. In andere adviezen was er sprake van minimale wijzigingen zonder dat er werd geoordeeld over de grond van de zaak, zo stellen milieu- en consumentenorganisaties.

De wet op de handelspraktijken voorziet nogtans in de mogelijkheid om de Code af te dwingen. Dit is noodzakelijk om te voorzien in een officiële controle en effectieve, afdwingbare sancties. Milieu- en consumentenorganisaties willen dat er preventief wordt gewerkt. Zij zien de meeste mogelijkheden in alternatieve sancties, zoals een publicitaire tegencampagne of het bekendmaken in de pers van de inbreuken. Dergelijke sancties hebben het voordeel dat ze zichtbaar zijn

voor de consumenten en dat ze meer ruchtbaarheid geven, zodat ook de consumenten zich realiseren dat ze misleid zijn geweest. Enkel zo'n aanpak heeft een voldoende afschrikkend effect en zal ertoe leiden dat producenten beter zullen nadenken vooraleer ze hun katten in groene zakken verkopen!

Bio beter beschermd

Sofie Hoste

VELT, de Vereniging voor Ecologische Teelt- en Leefwijze, is - onder meer - een ecologische consumentenorganisatie. Ze heeft zich de taak gesteld om consumenten te beschermen tegen misleiding door producenten. In november 2000 vatte Velt het plan op om dergelijke firma's en producten systematisch door te geven aan de JEP. Zo werd onder meer een klacht ingediend tegen de claim "ecologisch product" op de verpakking van een chemisch-synthetisch insecticide. Velt is echter niet tevreden met de wijze waarop de klacht werd behandeld. Het bovenvermeld product zou volgens de JEP van de markt zijn verdwenen, wegens falen van de producent. Toch bieden heel wat winkels het toch nog te koop aan.

VELT betreurt dat enkel voor voedingsproducten van landbouwkundige oorsprong de termen 'bio(logisch)', 'eco(logisch)' en 'organisch' beschermd zijn. Het zou een goede zaak zijn voor de consument moesten deze termen ook een duidelijk omschreven inhoud krijgen voor andere producten, zoals cosmetica, bestrijdingsmiddelen en was- en reinigingsproducten. Zodat alle bewuste of zogezegd onbewuste misleiding uit de wereld verdwijnt.

NA TIEN JAAR TALMEN PRESENTEERT EUROPA EEN STRATEGIE VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

Europese Strategie voor Duurzame Ontwikkeling met vertraging

Tekst: Saar Van Hauwermeiren

Op de Europese Top van Helsinki (1999) werd aan de Europese Commissie gevraagd om tegen juni 2001 een voorstel voor een strategie voor duurzame ontwikkeling voor te bereiden. De EU-commissie publiceerde een discussienota over de opstelling van deze strategie, en zal op basis van de reacties een politiek voorstel formuleren. Zowel de MiNa-Raad als de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling formuleerden een advies rond de discussienota. De voorstellen van de Europese Commissie blijven beperkt binnen de grenzen van de Unie. Maar een mondiaal perspectief ontbreekt.

Eind maart publiceerde de Europese Commissie de discussienota over haar strategie voor duurzame ontwikkeling. Dat is bijna 10 jaar na de conferentie van de Verenigde Naties in Rio waar voor het eerst mondiale afspraken werden gemaakt over duurzame ontwikkeling. De VN zelf legde al in 1997 een actieprogramma vast over de uitvoering van Agenda 21, de werktekst met concrete acties voor duurzame ontwikkeling. Dat programma bepaalt onder meer dat iedere ondertekenaar tegen 2002 een strategie voor duurzame ontwikkeling moet uitwerken. Europa komt nu pas met haar nota op de proppen. De Europese Strategie moet trouwens de basis vormen van het verslag dat bij de Wereldtop te Johannesburg (Rio+10) zal worden uitgebracht.

Milieu in het beleid

Ook zou de strategie voor duurzame ontwikkeling een belangrijke mijlpaal moeten vormen in de verdere integratie van milieuoverwegingen in het beleid. Europa werkt daar al aan sinds de Europese top van Cardiff in 1998. Op de recente top van Stockholm beslisten de Europese staats- en regeringsleiders zelfs om de milieudimensie toe te voegen aan het Lissabon-proces, dat de economische en sociale aangelegenheden wil aanpakken. De MiNa-Raad wijst erop dat de algemene duurzaamheidsstrategie de inspanningen die Europa leverde niet mogen vervangen of hinderen. Voor de MiNa-Raad is het verder duidelijk dat de traditionele milieuregulering door de EU niet verlaten mag worden. De MiNa-Raad gelooft daarom sterk in het belang van het nog goed te keuren 6de Milieuactieprogramma. Het is nog steeds nodig via richtlijnen klare milieudoelstellingen te stellen en wetgeving op te leggen aan de lidstaten. Er moet uiterst behoedzaam omgesprongen worden met het beschikbare milieukapitaal, gezien er in vele milieugoederen kritische en unieke waarden vervat zijn. Indien men duurzame ontwikkeling in die zin interpreteert, nl. streven naar economische en sociale vooruitgang, waarbij het kader gerespec-

teerd wordt dat het milieu biedt, is duurzame ontwikkeling nog steeds een krachtig concept.

Europa beperkt binnen eigen grenzen

De nota van de Europese Commissie concentreert zich op zes kernthema's: klimaat, natuurlijke hulpbronnen, volksgezondheid, ruimtegebruik, armoede en vergrijzing. Zowel de MiNa-Raad als de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) waarderen het document omdat het erg oplossingsgericht is. Toch is het document op bepaalde punten onvolledig. Het voorzorgsbeginsel komt bijvoorbeeld slechts weinig aan bod, dit ondanks de recent mededeling van de Europese Commissie hierover. Een grote lacune in het document is verder ongetwijfeld het ontbreken van een internationale dimensie. Het mondiale perspectief ontbreekt bijvoorbeeld in grote mate voor de thema's klimaatverandering, natuurlijke rijkdommen en armoede. Zo vestigt de FRDO de aandacht op enkele praktijken en maatregelen van de EU die schadelijk zijn voor duurzame ontwikkeling elders in de wereld. De EU heeft de extractie van eigen natuurlijke hulpbronnen tussen 1985 en 1997 wel met 13% verminderd, maar het EU verbruik van hulpbronnen van buiten de EU is van 1995 tot 1997 met 11% toegenomen. De visserij levert een ander voorbeeld: de EU beperkt de overbevissing in de eigen territoriale wateren, terwijl de visserijovereenkomsten met derde landen vaak bijdragen tot de uitputting van hun visbestanden. Ook bedreigt de EU met de exportgerichtheid van haar gemeenschappelijk landbouwbeleid de duurzame landbouw van heel wat ontwikkelingslanden. Denk maar aan het dumpen van vleesoverschotten in Afrika.

Naar een Europese Raad voor Duurzame Ontwikkeling

Verder is het ook duidelijk dat er nog grondig zal moeten worden nagedacht over de organisatie van het maatschappelijk overleg rond duurzame ont-

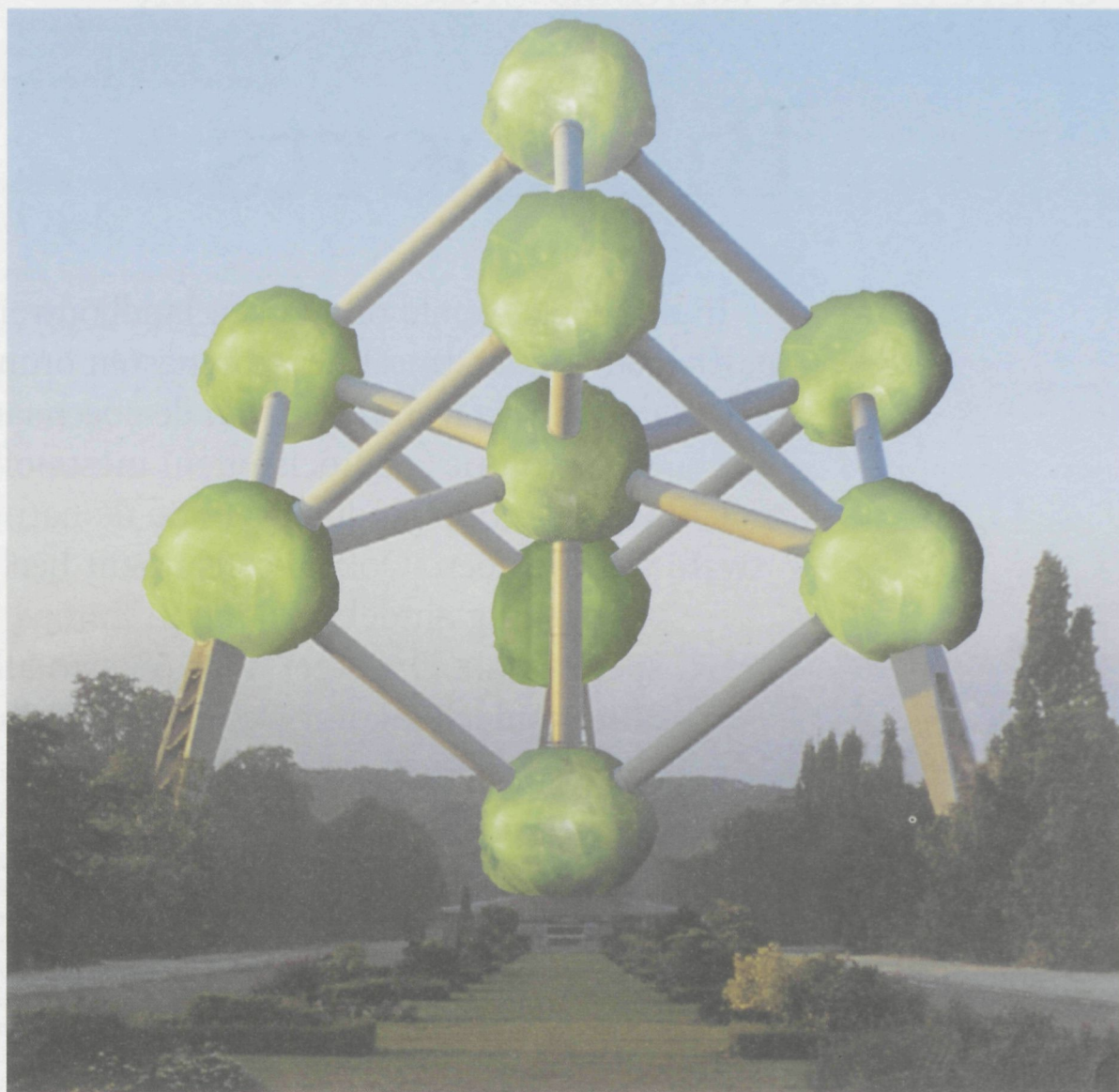

wikkeling op EU-niveau. Het EU-document vermeldt wel de eventuele oprichting van een raad voor duurzame ontwikkeling, maar zonder duidelijk te maken wat daarmee precies bedoeld wordt. De FRDO vindt dat dit om verduidelijking vraagt. Volgens de FRDO moet in elk geval vooraf onderzocht worden of en hoe bestaande fora een rol kunnen spelen in dit overleg. Volgens de MiNa-Raad moet nagekeken worden of een bestaande adviesraad (bijvoorbeeld ECOSOC) kan evolueren tot een volwaardige raad voor duurzame ontwikkeling met voldoende participatie van zowel milieuvetegenwoordigers als sociaal-economische partners. Indien dit onmogelijk blijkt moet een aparte adviesraad opgericht worden met een vertegenwoordiging die voor de helft uit afgevaardigden uit de milieusector bestaat en voor de helft uit sociaal-economische partners.

Meer informatie:

- MiNa-Raad, Advies over vast te stellen Europese strategie voor duurzame ontwikkeling, goedgekeurd door de algemene vergadering van 3 mei 2001, tel. 02/558.01.30, www.minaraad.be
- Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, Advies EU-strategie voor duurzame ontwikkeling, goedgekeurd door de algemene vergadering van 24 april 2001, (tel. 02/743.31.50, <http://www.belspo.be/frdocfdd/>)
- Duurzaamheidsstrategie: http://europa.eu.int/comm/environment/eussd/consultation_paper_en.pdf;

(nvdr Ondertussen is het politieke voorstel waarop Europa haar strategie voor duurzame ontwikkeling zal baseren verschenen onder de titel: A sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development. The Commission's proposal to the Gothenburg European Council.)

Mag het eens wat groener zijn?

MILIEURAMA
VENSTER OP HET LEEFMILIEU

Als u graag een groene kijk hebt op de actualiteit, waarom neemt u dan geen abonnement op Milieurama? Via korte nieuwsberichten, pittige interviews en diepgravende artikels blijft u op de hoogte van al wat er gaande is met het leefmilieu in binnen- en buitenland. Maar Milieurama biedt nog veel meer: u krijgt ook een overzicht van een hele boel actuele thema's – bewust consumeren, energiezuinig bouwen, biologische landbouw, mobiliteit. Zo krijgt u handige informatie over hoe zelf mee kan werken aan een duurzame samenleving.

Ja, ik abonneer me nu op Milieurama

- ☐ Ik krijg tweemaandelijks Milieurama in de bus voor slechts 750,- BEF per jaar
- ☐ Ik word erodonateur en betaal 1750,- BEF. Voor dat bedrag ontvang ik Milieurama zes maal per jaar en verleen ik mijn steun aan de werking van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw. In ruil daarvoor ontvang ik een fiscaal attest.

Stuur vandaag deze bon nog op en maak het gewenste bedrag over op rekening 001-1475409-18 van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw. U krijgt Milieurama zo snel mogelijk toegestuurd.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Gemeente: _____

Faxen naar: 02/230.53.89 of opsturen naar Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw,
Twekerkenstraat 47, B-1000 Brussel - abonneren op internet: www.bondbeterleefmilieu.be

KWEEK EN CONSUMPTIE VAN BIOLOGISCHE PRODUCTEN STIJGEN OVERAL TER WERELD SPECTACULAIR

Biokoorts

Tekst: Joris Gansemans

In de gehele wereld ontdekken landbouwers dat zonder pesticiden en kunstmest de opbrengsten omhoog gaan. In de plaats van de technieken van de zogenaamde 'Groene Revolutie' – spoeistoffen, meststoffen en zware machinerie – zetten landbouwers nu de natuur in om het zware werk te doen. Ook de consument heeft biologische voeding ontdekt. Vooral in Europa is de stijging spectaculair. Ongeveer 3 tot 5% van alle omzet aan voedingsmiddelen komt nu uit biologische producten.

De globale omzet aan biologische producten bedraagt jaarlijks ongeveer 1.144 miljard Belgische frank, waarvan bijna de helft daarvan in Europa alleen, zo schrijft het World Watch Institute. In de Europese Unie is nu 3% van alle oppervlakte landbouwgrond biologisch bewerkt. Vlaanderen, met zijn luttele 0,55%, staat nog ver van het Europese gemiddelde. De sterke groei van de biologische landbouw in 1999, herhaalde zich

niet in 2000. Vorig jaar kwam er nog geen 700 hectare bij. In 1999 bedroeg de groei nog 1.600 hectare. In Zweden, Denemarken, Finland en Italië is de stijging het grootst. Oostenrijk is de koploper in Europa met 10% biologische teelt. In sommige Oostenrijkse provincies bedraagt het aandeel van biologische landbouw zelfs 50%. Australië, met 5,3 miljoen hectare biologisch landbouw heeft op wereldvlak de grootste oppervlakte biologische landbouw. Maar de opbrengsten daar zijn laag, omdat de landbouwgronden vooral gebruikt worden om rundvlees te kweken voor export naar Japan.

De enorme groei in Europa is te wijten aan de steun die de regeringen van de Europese landen aan de boeren schenkt. Meer dan tachtig procent van de groei in de EU vond plaats vanaf 1993. Dat jaar voerde de Europese Commissie een strikte definitie in voor "biologisch". Verschillende lidstaten gingen van start met het verlenen van financiële steun voor landbouwers die wilden omschakelen. In Vlaanderen subsidieert de overheid ongeveer 40 procent van alle investeringen die nodig zijn om de omschakeling te maken. Na de ontdekking van de eerste "dolle koeien" in Duitsland, verklaarde de Duitse minister van Landbouw een extra inspanning te willen leveren voor de groei van het areaal aan biologische landbouw. Tegen 2010 moet in Duitsland 20% van alle landbouwgrond biologisch bewerkt worden. Momenteel is dat nog 'maar' 2,6 procent.

Bio in de winkelrekken

Ook in de winkel is het verschil te merken. Vooral de grootwarenhuizen hebben ontdekt dat de klant gezonde en betrouwbare producten wil. In het voorjaar van 2000 verving Iceland, een van de grootste ketens van supermarkten in Groot-Brittannië, al zijn voedingswaren door biologische producten. En dat zonder extra kost voor de klanten. Als reactie daarop breidden heel wat andere supermarkten hun aanbod aan bioproducten enorm uit, om hun klanten te behouden. Ook in België springen grootwarenhuizen op de biotrein. Distributieketens Colruyt, Delhaize en Carrefour

Overal ter wereld ontdekken lokale landbouwers de voordelen van biologische landbouw

– de vroegere GB-groep – proberen voor elk type voedsel een biologisch alternatief te voorzien. Daar bovenop openen Colruyt en Delhaize ook volledig biologische vestigingen. Daar moet de klant niet langer zoeken naar biologische producten. Alle voeding in deze winkels is immers gegarandeerd biologisch.

Ontwikkelingslanden ontdekken biolandbouw

Biologische landbouw is trouwens niet langer een verschijnsel dat beperkt blijft tot de westerse wereld. In Afrika, Azië en Latijns-Amerika schakelen lokale boeren steeds meer over op biologische teelt. Dat doen ze in de eerste plaats omdat ze hierdoor hun inkomsten zien stijgen. Immers, pesticiden en kunstmest kosten veel geld. Ook verkleinen ze op die manier hun afhankelijkheid van grote multinationals die zaaigoed aanleveren dat enkel kan gekweekt worden in combinatie met pesticiden en kunstmest. De landbouwers beginnen opnieuw met hun eigen zaaigoed te kweken, dat beter aangepast is aan de lokale omstandigheden. Maar het meest opvallend is nog wel dat de opbrengsten van de gewassen eveneens omhoog blijken te gaan. Biologische landbouw blijkt het meest voordeel te bieden aan kleine boeren die zich geen chemische oplossingen kunnen veroorloven. Dat komt vooral voort uit het feit dat biologische landbouw gebruikt maakt van technieken die goedkoop, lokaal beschikbaar en milieuvriendelijk zijn. De landbouwers konden voorheen de technieken van de 'Groene Revolutie' niet optimaal benutten, vooral wegens geldgebrek. Maar bij biologische teeltwijzen valt dat probleem weg, net omdat alle technieken lokaal beschikbaar zijn. Wetenschappelijk onderzoek is trouwens noodzakelijk om de bestaande biologische technieken te verfijnen.

Groene revolutie in Cuba

Er zijn niet veel landen waar biologische landbouw zo snel en op zo'n grote schaal toegenomen zijn als in Cuba. Vroeger was het landbouwsysteem in dit Caraïbische eiland volledig geschoeid op het intensieve technieken. Vooral de invoer van pesticiden, meststoffen en petroleum waren van groot belang voor de Cubaanse boeren, veelal grootgrondbezitters. Maar de opeenvolgende crisissen in de voormalige USSR zorgden voor een drastische daling van de invoer van deze middelen. Hierdoor verminderden de opbrengsten van de landbouw enorm en dreigde het land ten onder te gaan aan hongersnood. In plaats van de te wachten op buitenlandse hulp, lanceerde de Cubaanse regering een nationaal programma om de grootschalige landbouw om te vormen naar kleinschalige, zichzelf ondersteunende landbouwpraktijken. Heel wat wetenschappers werden ingeschakeld om dit proces te ondersteunen. Ze kwamen op de proppen met een hele rits aan alternatieve technieken. Zo ontwikkelden ze biopesticides en zochten ze naar natuurlijke vijanden voor schadelijke insecten. Ook ontdekten ze nieuwe variëteiten voor verschillende gewassen, rotatie technieken die de opbrengst verhogen en biologische manieren de groei van onkruiden tegen te gaan. Synthetische meststoffen werden vervangen door organische – compost, aardwormen, de integratie van grazend vee op de velden. Vandaag de dag is ongeveer de helft van alle landbouw in Cuba volledig biologisch, terwijl de voedselvoorziening van de bevolking opnieuw op het peil is van voor de crisis. Cuba wist te ontsnappen aan een gewisse hongerdood.

Onkruid in Afrikaanse maïsvelden

Ook elders wordt er volop gewerkt aan nieuwe landbouwtechnieken. In Afrika zijn duizenden

landbouwers begonnen met onkruid te planten in hun maïsvelden. Er is echter een gegronde reden voor deze vreemde gewoonte. Stengelboorders, een soort kevers, vernietigen normaal een groot deel van de maïsoogst. Maar door het planten van napiergras wordt die schade voorkomen. De stengelboorders zijn namelijk verzot op het napiergras, waardoor ze van de maïs worden weggevoerd. Het gras produceert een soort kleverige dauw, waar de larven van de stengelboorders in blijven kleven. Na een tijdje vastgekleefd te hebben gezeten gaan de larven meestal dood.

Het Amerikaanse biotechnologiebedrijf StarLink heeft voor datzelfde probleem ook een oplossing op de markt gebracht. Het heeft een genetisch gemanipuleerde maïsplant ontwikkeld, die zelf pesticiden aanmaakt en zo de larven van de stengelboorder doodt. Maar de maïs van deze plant blijkt niet geschikt te zijn voor menselijke consumptie, omdat er gevaar bestaat voor allergische reacties. En landbouwers moeten heel wat geld betalen aan StarLink als ze de variëteit willen kweken. De Afrikaanse oplossing voor het probleem is dus niet enkel veel gezonder, ze biedt lokale landbouwers ook de mogelijkheid onafhankelijk te blijven van grote multinationals.

Net die onafhankelijkheid is een van de grote troeven van biologische landbouw. De bioboer streeft ernaar om – waar mogelijk – te zorgen voor een geïntegreerde aanpak. Zo probeert hij zijn veevoeder zoveel mogelijk zelf te kweken, net zoals hij ook tracht de bemesting van de velden te voorzien met eigen gekweekte middelen. Ook staat hij zelf in voor een groot deel de verkoop van zijn eigen producten. Dat helpt om de kostprijs te drukken en maakt hem veel minder afhankelijk van externe firma's, zoals nu voor heel wat traditionele landbouwers wel het geval is.

Ook in Vlaanderen schakelen steeds meer boeren om naar biologische landbouw. Toch is de aanwas aan biobedrijven minder groot dan vorig jaar.

BIOLOGISCHE PRODUCENTEN ONDERVINDEN ONEERLIJKE CONCURRENTIE VAN GEWONE LANDBOUW

De Juiste Prijs

Saar Van Hauwermeiren

In haar regeerakkoord beloofde de federale regering werk te maken van een fiscaliteit die gunstig zou zijn voor het milieu. Zeker op gebied van landbouw is daar nog niet veel van in huis gekomen. Nochtans zijn er mogelijkheden genoeg om biologische landbouw te promoten. Die ondervindt nog altijd oneerlijke concurrentie van de gewone landbouw.

Biologische producten zijn duur. Ten minste, zo lijkt het op het eerste gezicht. Aan de kassa betaal je al snel een pak meer voor biologische groenten en fruit dan voor 'normale' voedingswaren. Dat heeft onder meer te maken met de specifieke productieregels van de biologische landbouw. Zo heeft een bioboer bijvoorbeeld meer grond nodig voor zijn dieren, omdat die veel meer ruimte krijgen in hun weide. En open ruimte kost veel geld. Aangezien bij de teelt van biologische groenten, granen en fruit chemisch-synthetische pesticiden verboden zijn, is de kweek ervan arbeidsintensiever. Bovendien zijn biologische producten onderworpen aan strenge controles, waar de boer zelf voor opdraait. Ten slotte is

de biologische sector nog relatief klein. Dat maakt dat investering- en werkingskosten zwaar doorwegen. Allemaal factoren die de prijs van biologisch voedsel de hoogte injagen, vergeleken met gangbare landbouw.

Ook producten uit de gangbare landbouw zijn te duur. Alleen merk je daar niets van aan de kassa. De hele samenleving draait voor de meerkost van de gangbare landbouw op. Er is veel geld nodig om de schade die de gangbare landbouw aan het leefmilieu aanricht te herstellen. De kosten die gepaard gaan met water- en grondvervuiling liggen enorm hoog. Ook gezondheidskosten ten gevolge van het overdreven gebruik van pesticiden swingen de pan uit. Eigenlijk kan je dus stellen dat de echte kostprijs van de gangbare landbouw, als je de rekening helemaal maakt, veel hoger ligt. Gangbare producten zijn oneerlijk geprijsd omdat ze een deel van de rekening ongedekt laten.

Prijsverschil te groot

Het grote prijsverschil tussen biologisch en conventioneel geteeld voedsel schrikt heel wat consumenten af om over te schakelen naar duurzaam consumeren. Zo'n 42% van de mensen die geen biologische producten koopt, vindt die te duur in vergelijking met de gangbare producten. Dat blijkt uit een recent onderzoek van de Universiteit van Louvain La Neuve, UCL. Het is dus hoog tijd dat de overheid bioproducten een duwtje in de rug geeft. Dat kan onder andere door het fiscaal instrumentarium eens onder de loop te nemen.

Regeringsbelofte

In het Regeerakkoord beloofde de regering dat er werk zou gemaakt worden van een fiscaliteit die goed is voor de tewerkstelling en voor het milieu. Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (2000-2004) sluit daarbij aan, en geeft drie krachtlijnen: (1) fiscale gunstregimes voor milieuvriendelijke producten en productieprocessen dienen weggewerkt te worden; (2) sociaal of ecologisch onwenselijke productie- en consumptiewijzen moeten bijkomend belast worden; (3) er moeten gunstregimes uitgebouwd worden voor wenselijke productie- en consumptiewijzen. De overheid heeft nog lang niet alle instrumen-

Biologisch gekweekte dieren krijgen veel loopruimte. De behoefte aan grote weiden laat zich in de prijs van biologisch vlees voelen.

ten benut om die krachtlijnen te bewerkstelligen. Enkele voorbeelden. Via een 'groene' differentiatie in de btw-tarieven kan de consumptie van bio-producten gestimuleerd worden. Een btw-verlaging van 21% naar 6% voor biologische cafés, restaurants en hotels en voor biotextiel zou heel wat consumenten over de streek kunnen trekken. Voor gewasbeschermingsmiddelen geldt een btw-tarief van 12%, en voor kunstmest is dat 6%. Een verhoging tot 21% zou het gebruik van deze producten kunnen ontmoedigen.

Maatregelen inzake btw-differentiatie zijn volledig in lijn met het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling. Daarin wordt immers gesteld: "De regering zal een vermindering ondersteunen van de btw-tarieven op Europese schaal voor producten die een groen of een ethisch keurmerk dragen. Dat heeft een compensatie tot doel voor hun hogere prijs." Het Federaal Plan stelt verder ook dat een interdepartementale werkgroep inzake vergroening van de fiscaliteit voorstellen zal voorbereiden over een differentiatie van het btw-stelsel in functie van de milieulast die producten teweegbrengen. Volgens het Plan zou die werkgroep voor 1 juli moeten rapporteren aan de regering.

Het Belgisch voorzitterschap

In elk geval moet de regering het Belgisch voorzitterschap van Europa - tijdens de tweede helft van 2001- aangrijpen om de btw-richtlijn aan te passen. Die voorziet namelijk dat de lidstaten gebonden zijn aan bepaalde afspraken op Europees niveau. België kan dus niet zomaar zijn btw-tarieven aanpassen. De huidige btw-richtlijn voorziet wel een bijlage met een beperkte lijst van goederen en diensten waarvoor de lidstaten een verlaagd btw-tarief kunnen toekennen. Maar die bijlage moet aangepast moeten worden, in functie van een betere bescherming van het milieu.

Pesticiden onvoldoende belast

Verder zouden er nog extra inspanningen gedaan moeten worden om het gebruik van pesticiden te ontmoedigen. Zeker nu de ecotaks op bestrijdingsmiddelen door het akkoord van de ministerraad van 22 december 2000 opgeheven wordt. Momenteel storten de producenten van pesticiden voor sommige bestrijdingsmiddelen een bedrag in het grondstoffenfonds. Dat bedrag wordt berekend per gram werkzame stof die de producenten op de markt brengen. Door die bijdrage te verhogen en bovendien op meer pesticiden toe te passen, kan het pesticidegebruik - althans gedeeltelijk - teruggedrongen worden.

Mogelijkheden te over

De overheid kan natuurlijk ook positieve stimuli geven. Ze moet tussen komen in de controlekosten voor biologische producten die momenteel hoog oplopen. Boeren en verwerkers moeten voldoen aan alle conventionele regels voor landbouw en voeding. Maar daarbovenop worden alle schakels in de keten stuk voor stuk afzonderlijk gecontroleerd. Voor die controlekosten moeten boeren, verwerkers en winkeliers zelf opdraaien. Door de helft van de controlekosten voor haar rekening te nemen, zou de overheid kostprijs van de biologische producten gevoelig naar omlaag kunnen helpen. Ten slotte blijft het natuurlijk cruciaal dat de bestaande subsidies 'vergroend' worden. De overheid mag landbouwtechnieken die schadelijk zijn voor het milieu niet op dezelfde basis subsidiëren als minder schadelijke alternatieven. Agenda 2000 geeft de Europese lidstaten het recht om de directe inkomenssteun die lidstaten krijgen onder de vorm van nationale enveloppes, te differentiëren en te plafonneren. Mogelijkheden genoeg dus om bio vooruit te helpen.

Nieuwe subsidies voor milieusparende landbouw

Op 18 mei verklaarde Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua dat ze extra subsidies uittrekt voor milieusparende landbouwtechnieken. Verder wil ze de genetische diversiteit van een aantal specifieke Vlaamse rassen beschermen.

De technieken die Dua via de subsidies wil stimuleren zijn onder meer groenbedekking en mechanische onkruidbestrijding. Met nieuwe regeling wil Dua het gebruik van sproeistoffen en meststoffen verminderen.

De landbouwer gebruikt groenbedekkers om de bodem te beschermen. Zo voorkomt hij dat de grond erodeert en dat de stikstof in de winter uitspoelt. Tegelijkertijd zorgen groenbedekkers - zoals gras of rogge - voor een verbetering van de structuur van de bodem. De subsidie voor groenbedekking bedraagt 2.000 frank per hectare.

Ook voor mechanische onkruidbestrijding voorziet Dua financiële ondersteuning. Nieuwe technische ontwikkelingen maken het namelijk mogelijk om onkruid niet langer met pesticiden te bestrijden, maar deze klus volledig mechanisch te klaren. De landbouwer zal een subsidie van 40 procent krijgen om over te gaan tot de aankoop van werktuigen voor mechanische onkruidbestrijding. In de sierteelt kunnen nu ook beheersovereenkomsten afgesloten worden om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen af te remmen. Voor intensieve teelten onder glas of plastic wordt een subsidie toegekend van 10.000 frank per hectare, voor intensieve teelt in open lucht bedraagt dit 4.000 frank per hectare en voor extensieve teelten 2.000 frank per hectare. De sierteler die van deze subsidie wil genieten, moet een resultaatsverbintenis m.b.t. de vermindering van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen aangaan.

Tot slot wil Dua een aantal bedreigde dierenrassen beschermen. Ook daarvoor heeft ze een subsidieregeling voorzien. De landbouwer die het Rood rundveeras van België in zijn wei heeft lopen, krijgt daar vanaf nu jaarlijks 4.000 frank per dier voor. Voor het instandhouden van de Witte Kempense geit, het Houtlandschaap, het Kempens schaap, het Mergelland schaap, het Belgisch melkschaap, het Vlaams Kuddeschaap en het Voskopschaap bedraagt de subsidie 1.000 Bef per jaar per dier.

Joris Gansemans

Btw-verlaging op biologisch voedsel kan de consumptie ervan stimuleren

NGO'S SCHUIVEN EIGEN POLITIEKE AGENDA NAAR VOREN TIJDENS HET BELGISCH VOORZITTERSCHAP VAN DE EU

Samen sterk

Saar Van Hauwermeiren

In de tweede helft van 2001 neemt België het voorzitterschap waar van de Unie. Dat betekent een grote politieke en technische verantwoordelijkheid. België gaat namelijk de prioriteiten voor de zes maanden voorzitterschap bepalen. De regering heeft duurzame ontwikkeling alvast als één van de krachtlijnen naar voor geschoven. Een aantal ngo's hebben een forum opgezet om de politieke agenda te beïnvloeden.

Praktisch betekent het voorzitterschap heel wat werk. België belegt twee Europese raden en organiseert enkele tientallen Ministerraden, waarvan twee Raden Milieu. Ook betekent dit dat België vergaderingen van de COREPER voorziet, het Comité van Permanente Vertegenwoordigingen, dat het diplomatiek overleg belichaamt dat voorafgaat aan de Raad van Ministers. Het voorzitterschap impliceert ook dat er ongeveer 1000 bijeenkomsten van werkgroepen van de Raad georganiseerd worden.

Maar het voorzitterschap houdt niet alleen technische verantwoordelijkheden in. Het biedt ook de kans thema's op de Europese agenda te zetten en een aantal prioriteiten vast te leggen. De Belgische regering onderscheidt voor het Belgische voorzitterschap een zestal krachtlijnen, waaronder 'de bevordering van de duurzame ontwikkeling en de levenskwaliteit'. Een heroriëntering van niet-duurzame productie- en consumptiepatronen staat hier voorop. Centraal daarbij zal de uitvoering staan van de Europese Strategie voor Duurzame Ontwikkeling die door de Europese Raad van Göteborg in juni 2001 zal worden goedgekeurd (zie elders). Deze nieuwe strategie is erop gericht om het geheel van de beleidsdomeinen van de Europese Unie te oriënteren op duurzame ontwikkeling. Het Belgische voorzitterschap zal een eerste aanzet geven tot de uitvoering van deze strategie, door het vastleggen van precieze doelstellingen en concrete indicatoren.

Mobiliteit is prioritair

Het Belgisch voorzitterschap zal de integratie stimuleren van het milieubeleid en duurzame ontwikkeling in andere beleidsterreinen. Het mobiliteitsbeleid zal daarbij veel aandacht krijgen. De Informele Raad Transport en Milieu is daar een goed voorbeeld van. De drie hoofdlijnen van het Belgische EU-voorzitterschap voor mobiliteit zijn trouwens: een betere bescherming van het leefmilieu, een verbetering van de veiligheid van het vervoer en betere arbeidsomstandigheden voor mensen die in de transportsector werken. Er zal extra aandacht gaan naar horizontale beleidsinstrumenten, zoals het geïntegreerd productbeleid, milieuaansprakelijkheid en toegang tot informatie en deelname van het publiek (Conventie van

Programma van het ngo-forum Belgisch voorzitterschap

Het programma van het gezamenlijk ngo-forum bestaat uit gedecentraliseerde activiteiten, maar werkt tegelijk naar een hoogtepunt toe op de vooravond van de Top van Laken, onder de vorm van een gezamenlijk ngo-forum. Dit forum zal plaats vinden op diverse locaties tijdens de weekends van 7-8 en 14-15 december. Bij de vier Belgische milieukoepels (Bond Beter Leefmilieu, Inter-Environnement Wallonie, Inter-Environnement Bruxelles en Brusselse Raad voor het Leefmilieu) en de Europese milieukoepel (European Environmental Bureau) staan de milieuaspecten van duurzame ontwikkeling centraal in hun onderdeel van de werking van het ngo-forum. Er zal ingegaan worden op de invulling van de milieupijler van duurzame ontwikkeling in de context van het zesde

Milieuactieprogramma. In het kader van de integratie van het milieubeleid zal ingegaan worden op concrete voorstellen i.v.m. de energieproblematiek en het klimaatdossier. De vier Belgische milieukoepels staan ook in voor de organisatie van een internationaal seminarie parallel met de informele bijeenkomst van de Ministers van Transport en Milieu in Leuven/Louvain-la-Neuve op 14-16 september 2001. Het seminarie zal als centraal thema 'het internaliseren van externe kosten van vervoer' belichten.

Meer info vind je bij het European Environmental Bureau EEB, info@eeb.org, www.eeb.org

© BBL archief

Aarhus). Het voorzitterschap wenst ook een gemeenschappelijk standpunt te bereiken over een nieuwe reglementering rond de preventie en het duurzaam beheer van afvalstoffen en de bevordering van milieuvriendelijke producten en over het reguleren van de opspoorbaarheid en het labelen van genetisch gemanipuleerde organismen. Verder zal de energie- en milieufiscaliteit opnieuw op de Europese agenda geplaatst worden.

Voor vele ngo's is het voorzitterschap een uitgelezen kans om de belangstelling voor Europese aangelegenheden aan te scherpen. Europa zal in België immers zes maanden lang een verhoogde media-aandacht krijgen. Om de aandacht van het beleid en het publiek op een aantal Europese thema's te richten, hebben de ontwikkelings-, milieu-, vredes- en vluchtelingenorganisaties in België een ngo-forum opgericht. Ze willen het Europese beleid analyseren, sensibiliseren en debatteren. Dit ngo-forum plant een aantal activiteiten in het kader van het Belgisch voorzitterschap. Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken, werd een gevarieerd programma uitgewerkt (zie kader)

Ten Green Tests

Eind juni zal het European Environmental Bureau, EEB, zijn 'Ten Green Tests' publiceren, de tien belangrijkste thema's die EEB vooropstelt voor de volgende zes maand, en waarop het voorzitterschap bij afloop zal geëvalueerd worden. In afwachting werkten de Belgische milieufederaties alvast mee aan een brief die in maart verstuurd

werd naar de ministers waarin aandacht gevraagd wordt voor een aantal krachtlijnen. Enkele in het oog springende zijn: concrete opvolging van de Europese Duurzaamheidsstrategie, ratificatie van de Aarhus Conventie, een publiek debat rond het Europees Witboek over goed bestuur, aandacht voor de milieuaspecten van de uitbreiding van de EU, verbetering van het zesde Milieuactieprogramma, het internaliseren van externe kosten van transport, een heroriëntering van de energiesubsidies, ratificatie van het Kyoto-protocol, werk maken van milieufiscaliteit en milieuaansprakelijkheid. Het EEB schuift ook prioriteiten naar voor rond afvalbeleid, pvc, geïntegreerd productbeleid, luchtvervuiling, waterbeleid, pesticiden, geluidshinder en vergroening van het landbouwbeleid.

Het is duidelijk dat het Belgisch voorzitterschap zich extra zal moeten engageren om resultaat te boeken in een aantal moeilijke processen. Een heet hangijzer is zeker de klimaatproblematiek en het Kyoto-proces. Het standpunt van president Bush rond het Verdrag van Kyoto heeft de plannen immers grondig gewijzigd. Het Belgische voorzitterschap zal het Kyoto-proces opnieuw vlot moeten krijgen. Speciale inzet van de EU is ook nodig voor het opstarten van een nieuwe wereldhandelronde. Daarbij moet een evenwichtige agenda ontwikkeld worden waarbij ook rekening gehouden wordt met de belangen van ontwikkelingslanden en met de sociale en leefmilieudimensie.

België plaatst duurzame ontwikkeling op de agenda van de EU tijdens het voorzitterschap in de tweede helft van dit jaar

Een integraal afvalbeheer dat morgen ook nog werkt. Daar draait het om.

Indaver staat garant voor een integraal en duurzaam beheer van afvalstoffen. Hierbij staan veiligheid, zorg voor milieu, kwaliteit en openheid voorop. Zo streven we naar een duurzame samenleving in een gezond leefmilieu, voor onszelf én voor de generaties die na ons komen.

Indaver, voor een duurzaam afvalbeheer

www.indaver.be

INDAVER